

DE KORHAAAN

EIGENDOM

Vogelwerkgroep

Gooi en Omstreken

Jaargang 37, Nummer 3/4 - September 2003

IN DIT NUMMER:

Duizendste e-mail Goois Vogelnet
Vogels kijken in het Lauwersmeergebied
Reis Oostenrijk groot succes

De Korhaan

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Rietje Veltkamp
Willem-Jan Hoeffnagel
Rob Kole

Redactieadres : Rietje Veltkamp rietjeveltkamp@wxs.nl
Castorstraat21 1223 EWHilversum 035-6834193

Ledenadministratie : F. Wilms-Schopman
J.C. Ritsemalaan 1 1241 AP Kortenhoef 035-6563020

Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LKHilversum 035-6850627

Foto omslag : Jos Korenromp / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren kopij: uiterlijk 1 februari

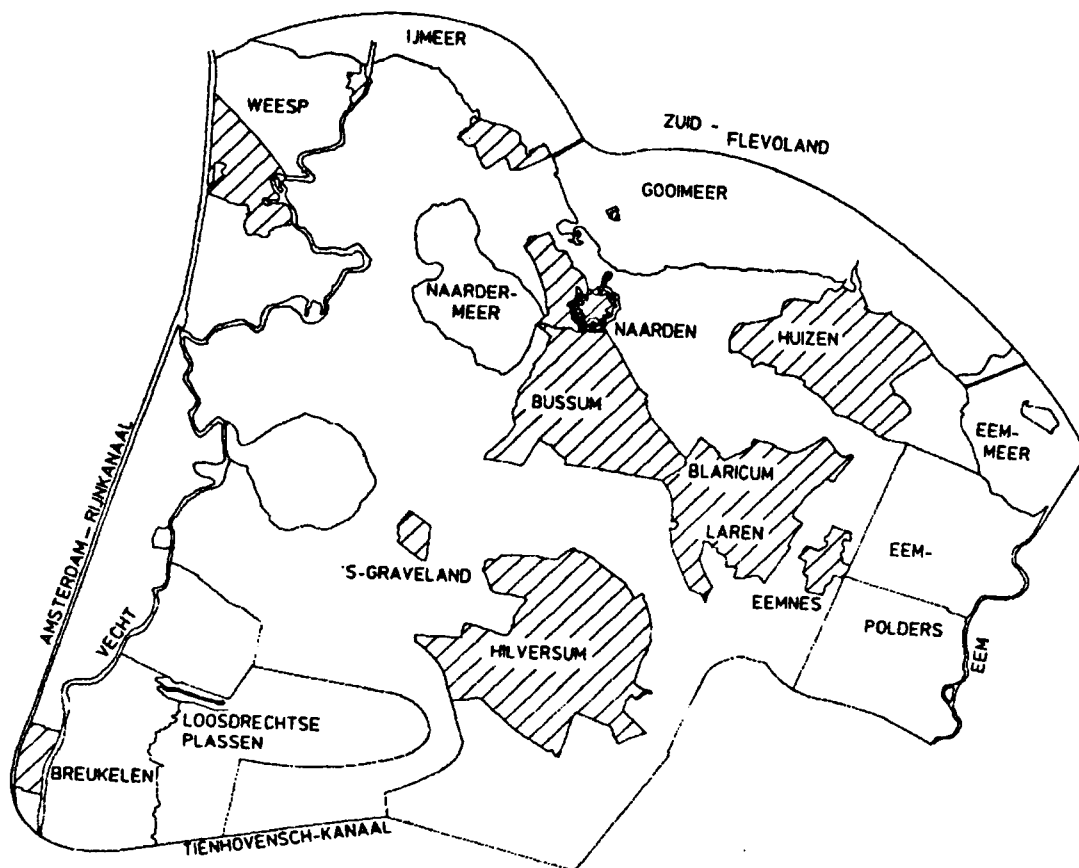
1 april

15 juni

ISSN: 0929-8762

1 september

15 november

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	58
Uilen doen het 's nachts	59
Krassen van een Gooise kijker	61
Bericht van de roofvogelwerkgroep	62
Jeugdvogelkamp in 't Laer	63
Reis Oostenrijk groot succes	64
Reünie Oostenrijk 2003, info Lesbos 2004	65
Duizendste e-mail verzonden van het Goois Vogelnet.....	66
Leuke waarnemingen bij de reis naar Oostenrijk	68
Website van het Goois Vogelnet	69
Cursus Vogelherkenning	69
Een blauwe ruimte met graszanger en terekruiter	70
Verbinding natuurgebieden moet woongenot Almere vergroten	71
Logo De Korhaan: oud, oubollig of goed?	72
Vogels kijken in het Lauwersmeergebied	73
Uit de veren	74
Werkgroep Trekvogelonderzoek	75
Van de redactie	76
Warmte schadelijk voor vogel.....	77
Beschermende vogelbeltonen	77
S.O.S.....	78
Spreeuw zoekt ruzie met Gierzwaluw	79
Programma.....	80
Ontvangen Literatuur	82
Mutaties Ledenbestand	85
Veldwaarnemingen	85
Kor Haan	88

Van de voorzitter

Na bijna dertien jaar voorzitterschap van Rob Kole is ondergetekende 'gestrikt' voor het voorzitterschap, hetgeen formeel is bekrachtigd op de Algemene Ledenvergadering van 27 maart 2003. Ik dank het bestuur en u allen voor het in mij gestelde vertrouwen en ik zal mijn best doen om mijn functie zo goed mogelijk te vervullen. Auke Douma heeft inmiddels helaas om gezondheidsredenen al weer terug moeten treden als bestuurslid communicatie. Naar verwachting zal op korte termijn een vervanger voor hem gevonden kunnen worden. Ik hoop deze in het volgende nummer van de Korhaan aan u te kunnen presenteren. Alhoewel hij helaas maar kort bestuurslid is geweest wil ik Auke langs deze weg toch bedanken voor zijn bereidwilligheid en inzet. Namens de hele vereniging wens ik je een spoedig en volledig herstel toe.

Alhoewel zij al uitvoerig in het zonnetje zijn gezet wil ik de aftredende bestuursleden Rob Kole en Dick Jonkers nogmaals hartelijk bedanken voor al hetgeen zij voor onze vogelwerkgroep hebben betekend. De lijst van hun verdiensten is zeer indrukwekkend en te lang om hier te herhalen. Ik volsta dan ook met de verwijzing naar de samenvatting van hun afscheid in punt 5 van het verslag van de Algemene Ledenvergadering op baldzijde 48 en 49 van de vorige Korhaan.

Inmiddels is er overigens alweer iemand in het zonnetje gezet die veel betekent voor de vogelwerkgroep, alsmede voor het naar buiten toe 'op de kaart zetten' van ons werkgebied. Ik doel hiermee op Hans van Oosterhout die, als opvolger van de bedenker en initiatiefnemer Pieter

Schut, in zijn eentje het steeds populairder wordende Goois Vogelnet draaiende houdt. Een kleine delegatie van het bestuur was aanwezig bij de verzending van het 1000^e emailbericht. Hans heeft ons verzekerd nog lang te willen doorgaan met het Goois Vogelnet, zodat de vogelwerkgroep en ons werkgebied voorlopig verzekerd zijn van de diensten van een prima 'ambassadeur'. Hans, bedankt en op naar het 2000e emailbericht!

De meesten van u zullen wel geconstateerd hebben dat de vorige Korhaan duidelijk te laat is verschenen en dat er zelfs één nummer is vervallen. Voorts is de bijdrage van sommige personen niet dan wel te laat opgenomen. Het bestuur betreurt dit en zal er -in goed overleg met de redactie van de Korhaan- voor proberen zorg te dragen dat dergelijke problemen zo spoedig mogelijk tot het verleden gaan behoren. Daarnaast roep ik een ieder die een interessante bijdrage aan de inhoud van de Korhaan wil leveren op om die bijdrage -tijdig voor de voorin de Korhaan vermelde inleverdata- naar de redactie te zenden. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat een verenigingsorgaan als de Korhaan zoveel mogelijk door de leden gevuld wordt. Bestuur en de redactie juichen spontane bijdragen van harte toe.

Wat betreft het verenigingsgebouw, de vacature voor de bestuursfunctie Natuurbescherming en de uitbreiding van de groep actieve vrijwilligers, is het bestuur nog altijd naarstig op zoek naar geschikte mogelijkheden en kandidaten. Indien u ideeën heeft, verzoek ik u hierover contact op te nemen met een van de bestuursleden. Schroomt u niet om

uw eigen diensten aan te bieden als u wat voor onze vereniging kunt en wilt betekenen. Het bestuur kent helaas niet alle leden persoonlijk en u zou daardoor, onbewust, over het hoofd gezien kunnen zijn. Dit geldt zeker ook voor nieuwe leden. Denk niet te gauw dat u hiervoor de tijd of de kwaliteiten niet heeft, want ook deze vereniging kan mensen genoeg gebruiken, ook voor weinig tijdrovende en/of eenvoudige taken!

Alhoewel het bestuur positieve publiciteit in principe toejuicht, wil ik nog even uw aandacht vragen voor het volgende. Een organisatie als onze vogelwerkgroep wordt tegenwoordig al gauw vereenzelvigd met daden en uitlatingen van haar leden. Het bestuur wil u dan ook verzoeken zo mogelijk vooraf te overleggen over contacten met derden, zoals overheden, de pers en andere media. Dit is met name van belang als de mogelijkheid bestaat dat bepaalde persoonlijke uitlatingen aan de vogelwerkgroep toegerekend worden. Ook om andere redenen kan het voor het bestuur nuttig zijn om van die contacten te weten. Zo is het voor bestuursleden bijvoorbeeld wel zo prettig om zich te kunnen voorbereiden op telefoontjes die binnenkomen naar aanleiding van bepaalde publicaties of gebeurtenissen, zodat zij niet met de spreekwoordelijke 'mond vol tanden staan'. Indien overleg vooraf niet mogelijk is, willen wij u vragen het contact achteraf te melden. Indien het contact nog niet bij een ander bestuurslid bekend is, dient daarover bij voorkeur contact opgenomen te worden met Marc van Houten of ondergetekende.

Alhoewel dit punt aan het eind van het broedseizoen inmiddels flink aan actualiteit heeft ingeboet, vraag ik toch nog even kort uw aandacht voor het kappen en snoeien in de broedtijd. Dit blijft namelijk een jaarlijks terugkerend punt van aandacht en zorg. Het is verheugend dat Vogelbescherming Nederland hierover aan alle gemeenten in Nederland een brief plus brochure gezonden heeft. Desondanks bereiken ons nog steeds berichten over ongewenste snoei- en kapwerkzaamheden in ons werkgebied. Ik wil u dan ook oproepen hier zeer alert op te zijn en zo nodig een bestuurslid te benaderen als u (mogelijke) misstanden signaleert. Hetzelfde geldt natuurlijk voor zaken als versterking van nesten en slaapplaatsen.

Gelukkig is er, naast alle zakelijke dingen binnen een vogel-

werkgroep, nog volop gelegenheid om te genieten van datgene waar het ons eigenlijk allemaal om te doen is, te weten de vogels zelf. De honger naar verorden en bijzondere waarnemingen is hierbij allang niet meer te stillen. Niettemin blijkt uit het succesvolle voorjaarsweekeinde naar het Lauwersmeer, dat er nog altijd uitstekend in eigen land 'gevogeld' kan worden. Voor hen die dit weekeinde gemist hebben volgt een herkansing in de vorm van het najaarweekeinde van 26 tot en met 28 september aanstaande. Ook de reis van de Commissie Buitenland naar Neusiedlersee was in alle opzichten een succes met als hoogtepunt de Grote Trappen die door bijna iedereen zijn gezien. Tot slot werden veel leden van onze vogelwerkgroep op Lesbos gesignaleerd alwaar ook zij zeer veel mooie en bij-

zondere waarnemingen mochten doen.

Vogels kijken in ons eigen werkgebied en in de rest van ons land blijft, zoals gezegd, ook zeer de moeite waard en vormt een belangrijke stimulans om lid te zijn en te blijven van onze vogelwerkgroep. Daarom wil ik iedereen nog eens van harte uitnodigen om de komende tijd mee te gaan met een of meer van de vele excursies die georganiseerd worden door de werkgroep excursies onder leiding van Joke van Velsen. De excursies zijn, zelfs als het weer spelbreker is, leuk, gezellig en leerzaam. Bovendien worden er door de enthousiaste deelnemers en de deskundige excursieleiders, die onze vogelwerkgroep gelukkig rijk is, regelmatig bijzondere en mooie waarnemingen gedaan.

Erik Hans van Stigt Thans

Op verzoek van de redactie heeft Erwin van Laar een discussiestuk geschreven naar aanleiding van zijn onlangs gehouden dialezing getiteld: 'Uilen doen het 's nachts' op 24 april 2003. Hij gaat in op het ringen van vogels in het algemeen. Vooropgesteld wordt dat, hoewel Erwin het nut van het ringen van vogels eerder wel heeft onderschreven, hij nu van mening is, dat met de huidige technologische ontwikkelingen die methode grotendeels is achterhaald. Het onderstaande stukje is zijn persoonlijke mening.

Erwin van Laar

Uilen doen het 's nachts

In de door mij gehouden dialezing zat aan het einde van de serie een dia van een kerkuil, gemaakt in de provincie Flevoland die voorzien was van een aluminium pootring. Ik heb daarbij gesteld dat het werkelijk te gek voor woorden was dat bijna elke geboren jonge kerkuil voorzien wordt van een pootring. In Flevoland vliegt bijna geen enkele niet geringde kerkuil meer

rond. Dit nu gaat mij alle perken te buiten. Ik denk dat het nut hiervan reeds jaren terug achterhaald is.

Inmiddels weten wij genoeg van deze dieren omtrent hun habitat, hun eet- en leefgewoonten alsmede hun trekneigingen. Een geringde vogel wordt in negentig procent van de gevallen dood terug gemeld en de story vertelt vaak niet meer dan de ringplaats

en de vindplaats. Alles wat zich daartussen heeft afgespeeld blijft in vele gevallen zwaar onderbelicht.

Met de huidige techniek is het mogelijk om bij de dieren een chip te implanteren en met behulp van zenders kunnen wij precies in beeld krijgen waar de vogel foerageert, hoe hij trekt, wat zijn habitat is, tussen welke tijden hij actief is, hoe lang hij leeft,

waar hij rust enzovoort. Ik vind dus dat het ringen van vogels achterhaald is. Het is al geen fraai gezicht, het is niet natuurlijk en mogelijk heeft de vogel er ook nog last van en bovenal vind ik de verstoring van de vogel in relatie tot wat dit aan relevante gegevens oplevert totaal niet in verhouding.

Voorbeeld 1

Enige jaren geleden was ik op Texel net na de broedtijd en in een sloot bij het Wagejot stond een grote groep van zo'n twintig lepelaars. Dichterbij gekomen bleek dat achttien van deze vogels waren voorzien van drie plastic en een metalen ring. Twee ringen om elke poot en geen kleintjes en lekker fel van kleur. Op elke ring een groot cijfer of een letter. Complete kerstbomen waren het en enige wat ontbrak waren de lichtjes nog voor de nachtelijke uren. Ik vind dit misstanden van de eerste orde en uit de hand gelopen hobbyisme. De lepelaar is een zwaar beschermd beest, waar wij de gehele trekroute van in kaart hebben over heel Europa, die dan met alle verstoring in de broedkolonie voor lief genomen, wordt geringd. Verstoring die eigenlijk volgens de letter van de Vogelwet niet plaats mag vinden. Een verstoring die ook uit den boze is gezien zijn kwetsbaarheid. Ook nog eens de tijd die nodig is om al die ringen aan te brengen vind ik belachelijk. Natuurlijk hebben wij er vroeger toen de elektronische apparatuur er nog niet was, veel van geleerd. Maar in deze tijd vind ik het niet meer gepast en onnodig, zeker bij koloniebroeders.

Voorbeeld 2

Meerdere jaren geleden zat ik in de buurt van een ijsvogelnest te fotograferen. Uiteraard met de nodige omzichtigheid omdat je als fotograaf toch al in de kwets-

bare hoek zit en het nest niet wilt verstoren voor een plaatje!! Het vergde dan ook een complete maand aan voorbereiding. Wat schetst mijn verbazing als ik op een vroege morgen in mijn schuilhut kruip. Beide ouders gedragen zich vreselijk opgewonden en zijn zeer schuw in de buurt van het nest. In eerste instantie dacht ik dat ik misschien de storende factor was, maar dat kon bijna niet omdat ze vaak op 20 cm van mijn hut afzaten en ik niets aan de situatie veranderd had. Toen ik één van de vogels dan ook in het vizier kreeg bleek dat deze was geringd. Ook de tweede vogel was voorzien van een aluminium pootring. De beide vogels kwamen aan het einde van de dag pas een beetje bij hun positieven en om 15.00 uur die middag kwam de voeding van de nog kleine jongen pas weer op gang. Dit vind ik grote misstanden, onpasselijk en een verboden handeling. Ook al heb je vergunning voor het ringen van vogels.

In het najaar staan de mistnetten overal opgesteld om vogels te vangen. Dit is in ieder geval buiten het broedseizoen om en geeft veel minder verstoring van de vogels. Maar ook nu blijf ik zeggen dat als men gericht onderzoek wil doen naar de trek, leef, vlieg, dag- nacht-activiteiten enzovoort van vogels het chippen veel meer informatie geeft en gegevens oplevert dan het simpelweg ringen.

Zoals het kievitseieren zoeken een oude folklore was die toentertijd voor de vogels geen problemen opleverde maar nu achterhaald is, zo zal het ringen van de vogels eens, eenzelfde lot beschoren zijn, hoop ik. Het wordt tijd dat de regering maatregelen neemt om dit soort dingen in goede en verantwoorde

banen te leiden. Dat het chippen meer geld kost dan het ringen is een consequentie die daaraan vast zit. Vogelbescherming zou hierin het voortouw moeten nemen. Ik zie echter dat die het ledengeld liever met bakken tegelijk naar Indonesië brengen dan dat zij de laatste korhoenders hier in Nederland behoeden voor uitsterven. Toen ik dan ook een mail stuurde met de vraag wat men met de korhoenders ging doen was het antwoord: 'Staatsbosbeheer doet er alles aan om het uitsterven te voorkomen. Het gaat echter niet goed met de vogel. Wij zijn bang dat hij uit gaat sterven voor Nederland'. Op mijn vraag of de populatie niet aangevuld kon worden met gekweekte exemplaren net zoals bij de ooievaar, kreeg ik als antwoord dat het moeilijk zou zijn en eigenlijk uit de tijd is. Vogelbescherming: advocaat van de wilde vogels! Ja ja! Een zeer trieste geschiedenis.

Erwin van Laar is 'fotograaf met hart voor de natuur'.

Kerkuil

Foto: Rietje Veltkamp

Krassen van een Gooise kijker

De dood en het leven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ontstaan en verdwijnen van leven zijn natuurlijke processen. Meestal zorgt de natuur er zelf voor dat de sporen van het voorbije leven van vogels netjes worden opgeruimd, maar soms verloopt het proces wat minder fijnzinnig.

Doodgaan hoort bij het leven en ook vogels ontkomen daar niet aan. De wijze waarop met hun stoffelijke resten wordt omgegaan loopt sterk uiteen. Flora en fauna ontfermen zich daarover, tot heuse doodgravers toe. Ook mensen dragen hun steentje bij, al verloopt dat niet altijd even fijnzinnig.

Snij- en plukwerk

Mensen die dode vogels rond hun huis vinden begraven deze meestal netjes, maar er zijn er ook die ze in de (groen)container deponeren. Soms komen vogels in het onderzoekcircuit terecht en wordt geprobeerd de doodsoorzaak vast te stellen. Een ander deel belandt in een museumcollectie en wordt daarvoor opgezet of het huidje wordt alleen opgestopt (gebalgd). Overigens zijn opgezette roofvogels en uilen zeer in trek. Er zijn echter vogelaars die een kick krijgen als zij een dode vogel zien liggen. Zij kunnen er wat mee! Het zijn geen necrofielen, maar verzamelaars die vogels of een onderdeel daarvan meenemen. Schedel-, vleugel-, en potenverzamelaars snijden de voor hen belangrijke delen eraf. Strandwandelaars zien nogal eens de triest stemmende resten van hun ijver. Zo'n verzamelaar is Johan, maar hij doet tenminste nog iets met zijn collectie. Hij is vraagbaak voor iedereen die vogelresten vindt. Je kunt hem letterlijk blij maken met een dode mus. Tegelijkertijd is hij consument van grote vogelsoorten die vroeger bejaagd werden. Een enkele keer heeft hij iets te goed in zijn auto weggestopt en weken later wordt hij daar door een niet zo frisse geur aan herinnerd.

Een ander slag volk zijn de verenverzamelaars. Het gaat hen er niet om dekbedden met dons te vullen of het versieren van dameshoedjes, zoals vroeger met reiger- en sternveren gebeurde. Meestal is het 'voor de heb', voor de verzameling en maar af en toe gaat de vondst in een referentiecollectie. Zowel losse verloren veren als de van dode vogels geplukte veren komen in aanmerking. Zo'n plumoloog is René, die allerlei trucs heeft bedacht om veren van vogels van de hele wereld in zijn albums te krijgen. Zijn leveranciers voorziet hij van allerlei tips. Onder andere, hoe zij het materiaal clandestien door de douane kunnen krijgen.

Een wel heel wonderlijke uitvaart had een winterkoning dat van hot naar her werd gesleept. Het vogeltje werd door Pieter gevonden onder het raam van zijn favoriete sauna in de bossen van de Gooise dreven. In zijn fysiotherapiepraktijk in een wooncentrum voor bejaarde kunstenaars had hij Henk, een begaafd en bekend vogelillustrator onder behandeling. Mooi voor Henk om te teke-

nen, was zijn eerste gedachte. Klein duimpje ging mee naar huis en werd op een koele plaats gelegd. In het centrum was de volgende dag Henk's kamer gesloten en navraag leerde dat hij enkele dagen elders was. Goede raad was duur, want het was bijna weekeinde en na enkele dagen zou het lijkje door de maden van de tafel af kunnen wandelen en rijp zijn voor de destructor. De koelkast in de keuken van het tehuis zou naar Pieters idee een goede tijdelijke opslagplaats zijn. De directeur vond dat dit, in verband met de hygiëne, onmogelijk was en stelde voor dat hij het diertje mee zou nemen naar huis om het daar in de vriezer zou leggen. Daar vond hij zijn vrouw tegenover zich, zij wilde geen dode vogels in de vriezer hebben. Haar echtgenoot wist het pleit in zijn voordeel te beslechten. 's Maandags ging de reis in omgekeerde richting en hing de goede man het winterkoninkje even buiten aan het raam van zijn werkvertrek, voordat hij het weg zou brengen. Dat moest door een vergadering even wachten. De inmiddels gearriveerde interieurverzorgster zette het raam verder open, hoorde een plofje en beschouwde het zakje als vuilnis. Bij terugkomst van de directeur was er paniek, het vogeltje was weg. Een zoekactie leidde er toe dat technische dienst in de vuilcontainer moest gaan graaien en zowaar het winterkoninkje kwam weer boven water. Op naar Henk en daar volgde de desillusie. Achteloos bekeek hij het diertje en maakte de opmerking: 'Daar kan ik niets mee, gooi het maar in de vuilnisbak'.

Hanneke Sevink

Bericht van de roofvogelwerkgroep

We zitten momenteel (eind juni) midden in het ringseizoen. De havik en de buizerd zijn klaar, sperwers en torenvalken worden momenteel geringd. Het is nu de tijd om de boomvalken- en wespdiëvennesten te zoeken. We onderzoeken het Gooi en een deel van de provincie Utrecht, waarbij niet alles dekend wordt geïnventariseerd. Ons gebied strekt zich uit van Weesp tot Amersfoort en Breukelen.

We hebben tot nu toe 38 haviksnesten gevolgd. De havik leek het in het begin heel goed te gaan doen. Er waren veel vierlegsels en voor het eerst in onze geschiedenis ook een vijf-legsel. Echter in de loop van de broedtijd zijn veel eieren verdwenen of niet uitgekomen en veel jongen hebben het niet gered. We ver-

moeden dat dit met het slechte weer te maken heeft. Gedurende bepaalde perioden heeft het veel geregend en dat is vooral voor kleine pullen funest. Mogelijk is ook het voedselaanbod later in de broedperiode minder goed geweest en is het verlies van jongen daaraan te wijten.

Bij de buizerd (62 nesten gevolgd) troffen we eenzelfde verlies van eieren en jongen aan. De legselgroottes leken goed. Voor het eerst in enkele jaren hadden we weer twee vier-legsels, van beide nesten is maar één jong uitgevlogen. Bij de buizerd zijn ook veel nesten geheel mislukt of de beesten zijn niet tot eileg overgegaan.

De sperwer lijkt het bij ons steeds moeilijker te krijgen. Weer zijn er enkele territoria verdwenen, en zoals elk jaar wel gebeurt, mislukken nesten doordat de oudere vogels om het leven komen. Sommigen zijn geplukt door een havik, in andere gevallen weten we de doodsoorzaak van de ouders niet. Er is een trend dat sperwers meer en meer in de bebouwde kom broeden. We hopen nog verschillende van deze nesten op te kunnen sporen.

Hanneke in touw

Foto: Rietje Veltkamp

Buizerd

Uit: *Naturgeschichte der Vögel Deutschlands aus 1805*

Oproep

We zouden het fijn vinden, dat wie informatie heeft over sperwer-nesten dit aan ons door wil geven. De torenvalk heeft in het Gooi een dieptepunt bereikt: we hebben slechts acht legsels tegen zestien vorig jaar. Onze laatste uitdaging is altijd boomvalk en wespdiëf. Daar zijn we nu volop mee bezig en ook hierbij houden we ons aanbevolen voor informatie van andere vogelaars.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Hanneke Sevink: telefoon (035) 542 10 19, e-mail hannekesevink@freeler.nl.

Ook al is zijn het de laatste loodjes van de cursus voor dit seizoen, onze jeugdige cursisten blijven enthousiast.

Paul Keuning

Jeugdvogelkamp in 't Laer

Het afsluitende weekend van de jeugdgroep van de vogelwerkgroep vond op 12 en 13 april plaats. De groepsaccommodatie 't Laer van het GNR, vlakbij het Laarder Wasmeer is een prima plek om zo'n evenement te herbergen. In een bosrijke omgeving op een kilometer van de Zuiderhei kan je heel goed speurtochten en bosspelen houden. Natuurlijk kun je dan ook heel veel vogels zien!

Voor dit verslag mocht ik de aantekeningen van Maartje Gadella en van Nienke Eype inkijken, twee deelneemsters die tijdens het weekend spontaan al aan het schrijven waren geslagen, nog voordat er om een verslag gevraagd werd.

Zaterdag

Nienke: De dag begon het met levend stratego. In het gewone stratego heb je allemaal soldatenrangen. Komt een kolonel een sergeant tegen, dan is de sergeant er geweest. Nu kregen de twee partijen vogelkaartjes uitgedeeld. Een havik is natuurlijk belangrijker dan een merel, een ransuil is sterker dan een vuurgoudhaantje. Maar alleen de vuurgoudhaan kan de havik verslaan. We gingen in het bos met twee partijen. De kleine kinderen zeiden dat ze het snaptten, maar ze snaptten er helemaal niets van. Wij wel, de groten, dus hadden we gewonnen.

Nu zitten we met z'n vijven op een kamer en we hebben gevraagd of Maarten, mijn broer, bij

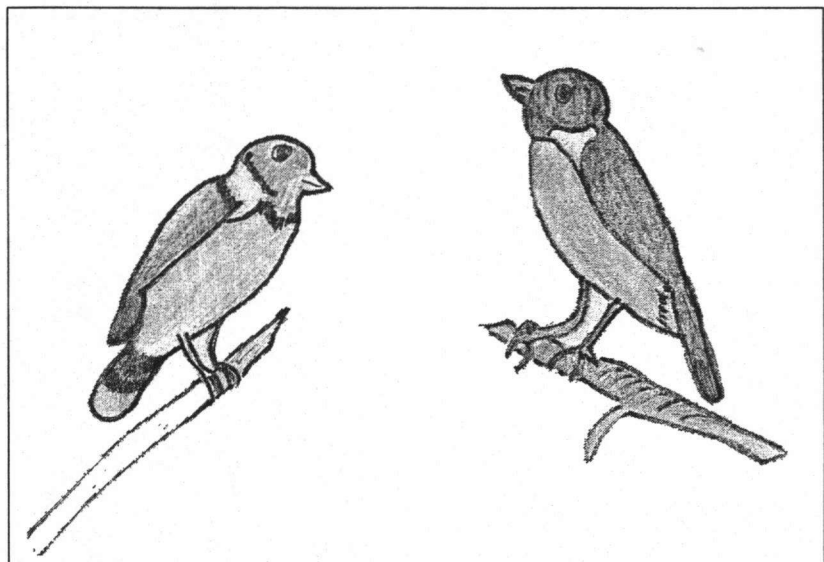
ons mocht slapen en dat mocht van Atie, leuk hè. We gaan nu voetballen en we hebben gewonnen, dus tot nu toe is het heel leuk.

Bij het eten kregen we knakworstjes. Na het eten gingen we een speurtocht doen. Ons groepje bestond uit zes kinderen: Loes, Roos, Marinka, Maarten, Nienke, ikzelf en Corné als leider. We gingen wandelen en toen waren we een heel stuk omgelopen. Maar toen we aankwamen bij de pauzeplek dronken we wat en we kregen een snoepje. Toen we weer verder gingen, kwamen we langs een hek en daar kwamen we Schotse hooglanders tegen. Ik heb wat foto's gemaakt, want ze waren op één meter afstand. Toen gingen ze rennen, ze konden heel hard. En toen we weer bij het

huisje aankwamen gingen we macaroni eten en daarna hebben we verstoppertje gespeeld. In het huis gingen we vogels tekenen.

Maartje: Met Bertus gingen we - toen het al bijna donker was - op uilenexcursie. We gingen een natuurgebied in, waar je normaal niet mag komen. Ik dacht dat ik twee vossen had gezien, maar dat weet ik niet zeker. We hebben wel heel veel vleermuizen gezien en twee hazen. En bij die uilen was het heel koud. We hebben één uil gehoord, maar we zagen hem niet.

Toen we terugkwamen gingen we een kampvuur maken. We vertelden moppen en griezelverhalen en we zongen veel liedjes. Derek ging brooddeeg in een koekenpan bakken, maar het werd helemaal zwart, we moesten het weg-

Roodborsttapuiten

Tekening: Linda Vermeren

gooien. En na het douchen: keten!!!

Zondag

Maartje: We gingen eten en gelijk onze lunch klaarmaken. We gingen een excursie in het Laarder Wasmeer maken, 't was erg mooi. Bij een vossenhol legde Bertus uit hoe je het verschil tussen een konijnenhol en een vossenhol kunt zien: voor een konijnenhol ligt een lang, smal zandspoor, terwijl een vos een brede waaier van zand voor zijn hol neer legt. Bij het hol lag een vossendrol met bloed en tanden. We zagen veel zwarte kraaien en we zagen een winterkoning, die héél hoog zong. In het meer zwom een gewone fuut en een heel klein fuutje, dat was een dodaars. Hij dook steeds weg.

Om halfelf gingen we met de boswachter wandelen. We zagen een haas. Een stuk bos was helemaal omgezaagd, want daar willen ze weer hei van maken. Van een boomstronk telde ik de ringen en die boom was 45 jaar.

Verder op het slingerpaadje zagen we een witkop staartmees. Dat is een Scandinavische vorm. Hier is hij heel bijzonder.

Op de zandverstuiving zagen we wel negen buizerds over vliegen. Maar er zijn plekken op de wereld waar wel duizenden roofvogels over komen. Bijvoorbeeld in Zweden, of in andere landen. Niet alleen buizerds, maar ook wespendienven, arenden, sperwers en haviken.

Ideeënlijst

Op de ideeën lijst kon iedereen invullen wat hem of haar interessant lijkt om volgend jaar in het

Wat hebben we Gezien?

Onze waarnemingslijst telt 49 soorten:

dodaars	fuut	aalscholver	blauwe reiger
grauwe gans	bergeend	nijlgans	wilde eend
slobeend	tafeleend	blauwe kiekendief	buizerd
wespendienf	sperwer	havik	waterral
meerkoet	witgatje	holenduif	houtduif
grote bonte specht	veldleeuwerik	boerenzwaluw	boompieper
graspieper	witte kwikstaart	winterkoning	heggenmus
roodborst	roodborsttapuit	zanglijster	kramsvogel
merel	fitis	tjiftjaf	koolmees
pimpelmees	staartmees	witkop staartmees	boomklever
boomkruiper	ekster	gaal	zwarte kraai
spreeuw	vink	putter	groening
goudvink			

Josee van Beek

Reis Oostenrijk groot succes

De zesde buitenlandse reis van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken was, evenals de vorige buitenlandse reizen die werden georganiseerd, een groot succes. Negentien leden genoten in de week van 17 tot 25 mei van een schitterende gebied ten oosten van de Neusiedler See in het Oostenrijkse Burgenland, vlakbij de Hongaarse grens.

De grote trap die daar nog voorkomt hebben we inderdaad aangetroffen. Daarnaast zijn talloze andere fraaie vogels goed in beeld gekomen. Elders in deze Korhaan leest u meer over interessante waarnemingen tijdens

deze reis. Hier volgt meer over het verblijf.

Van de groep had de helft besloten reeds op vrijdag 16 mei te vertrekken, de andere helft vertrok de volgende dag, om de tocht van circa 1200 km naar recreatiepark Vogelparadies bij het dorpje Apetlon in één ruk te doen.

Daar waren vijf zomerhuisjes gereserveerd, prachtig gelegen aan de oever van een overzichtelijk meertje, waarin door sommigen is gezwommen. Uw verslaggever was één van hen. Ik kan u zeggen dat het water verrukkelijk fris was. Helaas was het niet alle

weekend (of op de vogelcursus) te doen. Deze ideeën werden genoteerd, of alles meteen ook uitgevoerd wordt moeten we nog bespreken:

Vogels ringen.

Figuurzagen.

Sloot schoon maken.

Varen.

Zelf proberen nestjes te maken

Helpen vogels te verzorgen bij het vogelasiel.

Weekendje Ameland (met ouders)

Spelletjes.

Meditatief wandelen (in stilte)

Vogelspel(-letjes)

Vogelgeluidenspel.

den werden 's morgensvroeg onze natuurlijke wekker. Onder leiding van Engbert van Oort startte elke dag om zes uur een vroege vogelwandeling rond het meer van Vogelparadies. Rond acht uur waren we klaar voor de dagexcursies. Eén van de hoofddoelen was het zien van de zeldzame grote trap. We hebben 'm gezien, in het echt en ook in het informatiecentrum waar een levensgroot opgezet exemplaar stond.

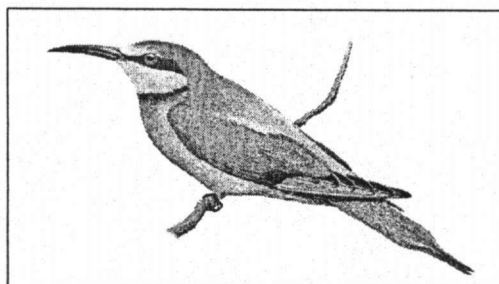
De tochten bestreken het gebied ten oosten en zuidoosten van het Neusiedler See waar cultuurgrond werd afgewisseld met stukken ongerepte natuur met talloze meren en meertjes. Veel hazen en reeën gezien.

We zijn ook niet al te ver van de grens door een flink stuk Hongarije gereden. Wat we zagen was vlak veelal groen onbewerkt terrein met prachtige vergezichten. We stopten in een natuurgebied rond een meertje. Daar was een pracht van een uitkijkbrug zodat we het ongerepte leven verderop goed konden bekijken. Diepe rust, ruisende bomen, lekker warm, een prima plek om even te blijven en wat te eten. Het ging allemaal goed tot de natuurminnende eigenaars opeens op-

doken en ons duidelijk maakten dat we hier helemaal niet gewenst waren. Dit was hun terrein, notabene voor 'bird watching'. We pakten onze spullen en vertrokken.

Eén van de hoogtepunten was het zien van de bijeneter, wat is dat een prachtig dier.

Een stuk of acht leden heeft een bezoek aan Boedapest gebracht. Het overbruggen van ruim 200 km heen en dus ook dezelfde afstand weer terug waren de moeite waard. Het weer die dag was prachtig, met temperaturen rond de dertig graden zelfs aan de warme kant. We hebben door het oude centrum van Boeda (Pest ligt aan de andere kant van de rivier) gelopen, op het historische grote plein van Pest koffiegedronken en genoten van de stadse sfeer. Avondeten deden we nog in Hongarije niet al te ver van de Oostenrijkse grens. Aanmerkelijk lagere prijzen en heerlijk eten in een eenvoudig wegrestaurant. Met de moppen van Freek Beffers en wat bierjes werd het weer een dolle avond.

Bijeneter

Tekening: Arthur Singer

Het mooie weer liet ons een aantal dagen in de steek. Sommige dagen begonnen zo slecht met rukwinden en regen, geen plezierige omstandigheden om te gaan vogelen. Uiteraard lieten we ons niet weerhouden, ook al omdat bleek dat de wolken 's middags wegtrokken en de zon weer doorkwam

Naar vogels gaan kijken op een regenachtige winderige dag belooft niet veel goeds maar juist op één van die druilerige ochtenden ontdekten we een schitterende ransuil. Vlakbij, op ooghoogte verscholen achter de bladeren. Hij zat roerloos op zijn veilige plek en de hele groep heeft hem goed kunnen observeren. Dat zijn de verrukkelijke momenten, evenals die keer dat we na geduldig wachten en volgen toch die wiewaal te zien kregen.

Reünie Oostenrijk 2003, info Lesbos 2004

Het was in Oostenrijk en Hongarije weer een feest. Negentien gezellige, deskundige en enthousiaste leden van de vogelwerkgroep hebben er genoten. Op de komende reünie wordt op deze reis teruggekeken. De bijeenkomst wordt gehouden op woensdag 15 oktober 2003 om 20:00 uur in het voor de vaste 'buitenlandgangers' bekende Cultureel Centrum 't Web, Spinnierie 15 in Loenen a/d Vecht. Neem foto's, dia's, (aan)tekeningen, verslagen en je partner mee, dan kunnen we er allemaal nog eens van nagenieten.

Tevens wordt deze avond gebruikt om u meer te vertellen over de volgende reisbestemming in april 2004: Lesbos. Dit eiland is beroemd bij vele vogelaars. Wie kent niet de verhalen van dit waarschijnlijk mooiste vogelgebied van Europa. We gaan met het vliegtuig, logeren in een redelijk luxe hotel met ontbijt en verplaatsen ons in gehuurde auto's. Nog niet alle details zijn bij het schrijven van dit stuk bekend, maar verwacht wordt dat de kosten rond de €500,- per persoon komen te liggen. Daarbij komen dan nog de kosten van de verplichte reis-

verzekering, diner, drinks en andere privé-uitgaven.

Tijdens de reünieavond, waarop alle vogelwerkgroepleden welkom zijn, ook met partner, hopen we meer gegevens te kunnen presenteren en een begin te maken met de inschrijving. Let wel op: het kan zijn dat er een maximum aan het aantal deelnemers moet worden gesteld en dan geldt: vol = vol.

De Commissie Buitenland bestaat uit: André Kerkhof (035) 628 63 30 (of 06-20443012), Wim le Clercq (035) 683 44 56 en Engbert van Oort (0294) 23 43 30 (of 06-12990450).

Het Goois Vogelnet: een communicatiekanaal naar vogelaars die in een behoefte voorziet.

Marc van Houten

Duizendste e-mail verzonden van het Goois Vogelnet

Op donderdagavond 15 mei 2002 stonden Erik Hans van Stigt Thans, Auke Douma en schrijver dezes voor de deur van Hans van Oosterhout. Deze avond zou de 1000^e e-mail van het Goois Vogelnet de wereld ingezonden worden. Een niet onbelangrijke gebeurtenis om even bij stil te staan.

Wat er vooraf ging

De tijd dat vogelaars elkaar wilden ontmoeten en inlichten was vroeger 'gewoon' in het veld. Je ging naar de Huizerkust of de Eemmond, waar je altijd wel iemand zag en het contact werd gelegd. Zo werden er waarnemingen uitgewisseld. Overigens is het idee voor de oprichting van een vogelwerkgroep tussen de Eem en de Vecht ook in het veld ontstaan(!).

Weinig leden zullen zich het nog herinneren, maar jaren later, in de tweede helft van 1993, is er door een aantal leden het plan opgevat om een zogenaamde 'bellijst' te organiseren, voor wanneer er bijzondere vogelsoorten worden waargenomen. Het toenmalige bestuur wilde dit initiatief niet ontmoedigen, doch was niet dol op soortenjagerij. De 'spelregels' waren (voor die tijd) eenvoudig. De bellijst bestond steeds voor een jaar, van ledenvergadering tot ledenvergadering. Wie op de lijst wilde staan moest zijn of haar telefoonnummer aan een coördinator doorgeven.

Alle deelnemers stonden op een lijst. Wie een waarneming doet, belt de volgende op de lijst en geeft details over de soort en vooral de plaats. Als de volgende niet opneemt, belt de eerste net zo lang verder tot deze gehoor krijgt(!). De coördinator moest altijd ingelicht worden, zodat deze weet dat er een belronde loopt. Het bellen gaat door totdat de waarnemer zelf telefoon krijgt en dus de cirkel gesloten is.

Bij de aankondiging in de Korhaan verwachtte men dat de lijst niet lang zou worden: 'alleen bij

bijzondere waarnemingen zoals kraanvogels, zeearend en ooievaar en dergelijke' (Ruiter 1993). Of de bellijst populair is geweest is niet bekend. De lijst is echter niet populair genoeg gebleken om er later nog eens over te publiceren.

Ontstaan van het Goois Vogelnet.

In 1997 is binnen de toenmalige subgroep communicatie het idee geboren om interessante wetenswaardigheden, zoals 'een bijzondere waarneming in ons werkgebied, een interessante excursie of lezing, een oproep voor hulp bij wintervoeding en ga zo maar

Bestuurslid Communicatie Auke Douma (links) en voorzitter Erik Hans van Stigt Thans feliciteren Hans van Oosterhout(rechts).

Foto: Marc van Houten

door', te bundelen. Toen zat men al midden in de tijd van automatisering en internet. En zo ontstond het Goois Vogelnet. Iedereen die in het bezit is van een PC met een internet-aansluiting en met een e-mailadres, kon meedoen. Gratis en voor niets. De trekkers van het eerste uur van dit project waren Pieter Schut en Willem-Jan Hoeffnagel.

De eerste editie van het Goois Vogelnet is verzonden in juni 1997. Dat was toen een experiment. In eerste instantie had de mailing het karakter van een nieuwsbrief, waarbij dus vaak verschillende waarnemingen van dezelfde soort 'bij elkaar geveegd' werden. Het oorspronkelijke idee was om op deze manier meer effectief iets te doen aan fenologie (eerste waarnemingen) en het vastleggen van bijzondere waarnemingen voor het archief van de vogelwerkgroep (Schut 1997).

Het jaar 1997 is in de cyberwereld een eeuwigheid geleden. Er waren veel minder vogelaars die over een mailbox beschikten en al actief waren met internet of andere vormen van e-info. Het GVN was dus een slow-starter.

Eigenlijk is nummer 2, verschenen op 10 augustus 1998, dus bijna vijf jaar geleden, het échte begin van het Goois Vogelnet. Ook deze verscheen nog in de vorm van een gemailde nieuwsbrief, die om de veertien dagen verscheen. Dit mailbericht werd ontvangen door 29 'abonnee's', toen vrijwel allemaal leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. In totaal 47 maal is het Goois Vogelnet in bulletin-vorm verschenen. Voor leden die niet volledig computergestuurd door het leven gingen werd er in de Korhaan een artikel met bijzondere waarnemingen aan gewijd (Schut 1998).

Weer later, op 19 februari 2000, begon het Goois Vogelnet in de huidige vorm. Toen is bericht nummer 001 verschenen. Belangrijkste reden om dit te doen was dat deze vorm nog sneller is en daardoor veel effectiever. Een bijzondere waarneming kan nu enkele uren later ook door anderen worden opgespoord.

Vrij snel kreeg het Goois Vogelnet ook navolgers in Amsterdam, Flevoland en Utrecht en inmiddels misschien wel veel meer. Hoewel het altijd een initiatief van de vogelwerkgroep is gebleven, zijn er inmiddels ook vele niet leden aangesloten.

Het GVN anno nu

Het GVN heeft momenteel zo'n 300 leden en wekelijks komen daar nog mensen bij. Veelal door anderen in het veld geattendeerd op het bestaan van het GVN. Snel rekenen leert dat er in de afgelopen jaren, sinds het opzetten van het GVN door Pieter Schut, een kleine 200.000 mailtjes de wereld in zijn gestuurd.... Dat al die providers dat aankunnen....

Regelmatig worden er mensen in het veld gezien met een uitgeprint mailtje op een beschreven plek om naar een gemelde vogel te kijken of te zoeken. Uiteindelijk is dat toch waar het GVN voor bedoeld is, het delen van waarnemingen van leuke en soms zelfs zeldzame vogels in ons werkgebied. Ook is er, sinds het GVN bestaat, een grotere verbondenheid ontstaan onder de Gooise vogelaars, zo langzamerhand zijn er hele telefoon-groepen aan het ontstaan van vogelaars die elkaar telefonisch op de hoogte houden van hun waarnemingen!

Toekomst

De kracht van de e-mailgroep ligt nog steeds in de communicatie:

het elkaar op de hoogte houden van (vogel-)waarnemingen. Het is daarom goed dat er steeds meer actieve leden hun waarnemingen doorgeven.

Wel dienen we ervoor te zorgen dat we niet verwend en gewend raken; het op een ochtend waarnemen van ogenschijnlijk 'gewone' soorten als waterral, havik, purperreiger, kluut of kleine plevier wordt al snel betiteld met 'weinig te zien' of 'het gewone spul'. Een soort als bijvoorbeeld de Turkse tortel, Vogel van het Jaar 2003, zie je eigenlijk niet op het beeldscherm langskomen. Dat is jammer, want van deze ogenschijnlijke gewone vogel weten we eigenlijk niet hoe het zit met de aantallen en de verspreiding tussen de Eem en de Vecht. Meldt u dus alle interessante waarnemingen op het inmiddels bekende e-mail adres. Mocht u niet beschikken over een pc met een internet-aansluiting dan kunt u altijd nog uw waarnemingen op de overbekende waarnemingskaartjes vastleggen.

Terug nu naar die avond van de duizendste e-mail. Zoals gezegd 'overviel' een kleine delegatie van het bestuur de coördinator en verzender van de e-mails, Hans van Oosterhout. Deze ontving een door Rietje Veltkamp ontworpen oorkonde en een fles wijn.

Enkelen waren getuigen bij het verzenden van de duizendste mail; echter zonder een vogelbericht, maar een woord van dank aan iedereen voor hun inzet en vooral voor het sturen van de mailtjes met waarnemingen, zonder hen zou het GVN weinig voorstellen!

Een paar dagen later ontvingen wij een bericht van Hans dat we hem hadden moeten laten weten dat er een artikeltje in, onder meer, De Gooi- en Eemlander over het heugelijke feit gestaan

heeft. Hij werd, naar eigen zeggen, werkelijk platgemaild met nieuwe aanmeldingen...

Wij allen zijn Hans van Oosterhout en ook Pieter Schut dankbaar dat zij dit communicatiemiddel hebben opgezet, bijgehouden en onderhouden. Wij hopen dan ook dat Hans er nog lang mee doorgaat, want het voorziet duidelijk in een behoefte!

Voor aanvullingen in de tekst dank ik Pieter Schut en Hans van Oosterhout.

Geraadpleegde literatuur

- Ruiter, P. 1993. Bellijst bijzondere soorten. De Korhaan 27(4): 109.
Schut P. 1997. Goois Vogelnet brengt digitale informatie over vogelwerkgroep. De Korhaan 31(3): 71.
Schut P. 1998. Het Goois Vogelnet informeert over bijzondere waarnemingen. De Korhaan 32(4): 92-93.

Wim le Clercq

Leuke waarnemingen bij de reis naar Oostenrijk

Tijdens de reis naar Oostenrijk en het verblijf in het gebied bij de Neusiedler See en de omgeving van Seewinkel, werden heel wat vogels waargenomen. Hieronder een greep uit de waarnemingen. Een vollediger overzicht zal te vinden zijn in het reisverslag dat voor de deelnemers wordt gemaakt en nog in voorbereiding is. Omdat het reisgezelschap dagelijks werd opgesplitst in twee excursiegroepen, zijn niet alle soorten door iedereen waargenomen. De genoemde vogelsoorten zijn slechts de bijzondere waarnemingen. Algemene soorten, die ook gezien zijn, zijn buiten de opsomming gehouden. Van de meeste genoemde soorten zijn op andere dagen ook waarnemingen gedaan. Enkele zeer bijzondere soorten zoals zeearend, steenarend, beide wouwensoorten, slechtvalk, ruigpootbuizerd, arendbuizerd, grote trap, witoogend, velduil, hop, Syrische bonte specht, balkankwikstaart, krekeltzanger, vale spotvogel, sperwergrasmus, witsvliegvanger, buidelmee en ortolaan zijn slechts eenmalige waarnemingen. In het totaal zijn 144 soorten waargenomen.

Genoemde waarnemingen moeten gezien worden als 'de krenten in de pap'.

Zondag 18 mei

Bezocht: het terrein van het bungalowpark 'Vogelparadies', de omgeving van het infocentrum en het gebied rondom de Zicklacke. Gezien onder andere: bruine kiekendief, bonte kraai, grote zilverreiger, roerdomp, kwak, ralreiger, lepelaar, steltkluut, kleine plevier, bosruiter, zomertaling, krooneend, zeearend, steenarend. Verder ook arendbuizerd, zwarte wouw, Temminck's strandloper, hop, balkankwikstaart, snor, spotvogel, vale spotvogel, witsvliegvanger, grauwe klauwier, Europese kanarie en ortolaan.

Maandag 19 mei

Wandeling rondom de Lange Lacke. Daarna naar het Waasen-Hansag grote trappen-reservaat, ten zuidoosten van Tadten. Gezien vanuit de uitkijktoren: maximaal tien grote trappen, waarvan drie mannetjes en zeven vrouwtjes. Verder: grasmus, torenvalk, kwartel, waterral, zilverplevier, bontbekplevier, kleine strand-

loper, wespindief, noordse nachtegaal, grote karekiet, grauwe vliegvanger en wielewaal.

Dinsdag 20 mei

Bezocht: het gebied tussen Apetlon en de Neusiedler See, zandgroeven ten zuidoosten van Poderdorf en nabij de Ocksenbruchlacke. Later nog een avondwandeling door het terrein van het bungalowpark. Waargenomen: puperreiger, ooievaar, slobend, patrijs, kluut, grutto, krakeend, buizerd, velduil, zwarte roodstaart, sprinkhaanrietzanger en roek.

Woensdag 21 mei

Oberer en Unterer Stinkersee, de omgeving van het Golserkanaal nabij Podersdorf, steengroeven nabij de Birnbaumlacke en de Neubruchlacke, Bijeneterkolonie in de Ungerberg tussen Weiden am See en Gols, de Daggen-dorfstrasse, het Stumplacke en het Eichenwald ten zuiden van Zurndorf. In de kijker: stormmeeuw, wielewaal, grauwe vliegvanger, visdief, velduil, bontbekplevier, geelgors, spotvogel, tijftjaf, slechtvalk, wulp,

blauwe kiekendief, Europese kanarie, kwartel en snor.

Donderdag 22 mei

Waasen-Hansagreservaat, grenskanaal tussen Oostenrijk en Hongarije ten zuiden van het reservaat, het gebied ten noorden en ten zuiden van Podersdorf, een bijeneterkolonie tussen Weiden am See en Gols, de Oberer Stinkersee en Hochgestetten. Soorten: kwartel, patrijs, krekelaar,

zanger, bosrietzanger, ruigpootbuizerd, buidelmees, ransuil, roodborsttapuit, grasmus, lepelaar, hop, bosruiter, strandplevier, bontbekplevier en kempiaan.

Vrijdag 23 mei

Over de grens bij Pamhagen naar het Hogaarse deel van het Waasen-Hansagreservaat, Oberer Stinkersee, de omgeving Georgshof (varkensboerderij) tussen Podersdorf en de Oberer

Stinkersee, Grundlacke en Standlacke. In het vizier: witoogend, fuut, tafeleend, kuifeend, zomertaling, krakeend, aalscholver, zwarte stern, buizerd, bruine kiekendief, blauwe reiger, rode wouw, zomertortel, zwartkop, bergeend, zwarte ruiter, sperwer, steenloper, holenduif, syrische bonte specht, grote gele kwikstaart, paapje, sperwergrasmus, fluit en bonte vliegenvanger.

Hans van Oosterhout

Website van het Goois Vogelnet

Regelmatig krijg ik in het veld te horen dat het handig zou zijn om een website te hebben waarop de recente berichten van het GVN te lezen zouden zijn. Op de website van de vogelwerkgroep worden de GVN berichten wel bijgehouden, maar om diverse redenen wil daar nog wel eens achterstand in komen.

Nu heb ik zelf eens wat geëxperimenteerd en een nieuwe website in elkaar geflanst. Deze site is vrij beperkt. Dat komt door de (gratis) provider die ik heb gekozen. Het is de bedoeling dat de website in de toekomst zal worden uitgebreid.

Op deze website zijn momenteel de laatste tien GVN berichten terug te vinden. Ook staat er een lijst op met de status van alle vogels die in het Gooi zijn waargenomen, zowel de status van broedvogels als die van niet-broedvogels. Ook staan er een paar leuke foto's op van vogels die in het Gooi zijn gefotografeerd.

In principe stuur ik de berichten voor het GVN altijd vanaf huis, maar overdag krijg ik regelmatig e-mailtjes met leuke waarnemingen toegezonden. Deze e-mailtjes zullen dan pas 's avonds worden verspreid. Op de website staat ook een stukje voor het laatste nieuws. Mocht er nou overdag een leuke melding worden gedaan, dan zal ik de website direct bijwerken en het mailtje 's avonds verspreiden, jullie zijn dan in ieder geval wel eerder op de hoogte.

Nogmaals, de website is nog in experimenteel stadium, dus als jullie op- of aanmerkingen hebben, dan hoor ik het graag. Ik ga er van uit dat op de website van de vogelwerkgroep de oudere berichten gewoon terug te vinden zijn. De nieuwe GVN website is dus een aanvulling op de officiële website van de vogelwerkgroep. Ik hoop daarmee iets meer up-to-date informatie te kunnen verschaffen.

De URL voor de nieuwe website is: <http://www.gooisevogels.tk>

Cursus Vogelherkenning

Na een geweldige voorjaarscursus, met een gezellige groep hebben wij inmiddels een poosje de tijd gehad zelf wat meer naar vogels te kijken. Inmiddels zijn we weer druk bezig geweest met het voorbereiden van de najaarscursus 2003.

Deze cursus voor volwassenen start op dinsdag 21 oktober 2003 en bestaat zoals gewoonlijk uit zes lesavonden, steeds op de dinsdagavond in de opeenvolgende weken. De lessen beginnen om 20.00 uur en eindigen omstreeks 22.00 uur. Ook zijn er vier excursies verbonden aan deze cursus. Deze zijn in het weekend. Nadere informatie wordt verstrekt op de lesavonden.

De cursus wordt gegeven in de Verlosserkerk te Bussum. De kosten zijn € 20,- voor leden van de vogelwerkgroep en € 25,- voor niet-leden.

Opgeven bij: Atie en Frans van Klaveren, Berkenhof 3, 1241 VP Kortenhoef, (035) 656 14 26.

Gooise vogelaars krijgen onder een diep azuurblauwe hemel een aangename verrassing. Een verslag van de excursie naar Noord-Holland op 27 juli 2003.

Simon Visser

Een blauwe ruimte met graszanger en terekruiter

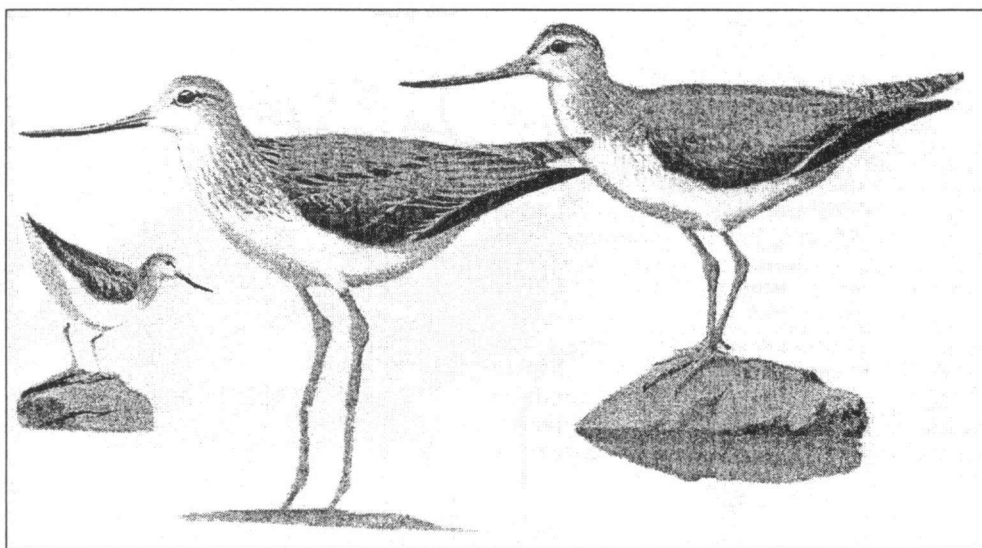
Het begon al een beetje licht te worden toen we om zes uur 's morgens vertrokken van de parkeerplaats bij NS-station Bussum-Zuid. De eerste bestemming was de Wadden en een stuk schorrenkust bij de Visserijhaven van den Oever. Het was bekend dat in de rietvelden een graszanger (alias waaierstaart rietzanger) was gesignaleerd. Tot ieders verrassing was het één van de eerste soorten die we er zagen. Het vogeltje stak zo nu en dan zijn kop of staart uit het riet en produceerde kenmerkende geluiden. Enkele gelukkigen zagen hem beter. Van een fraaie zangvlucht kwam het helaas niet. De harde wind en het late tijdstip in het seizoen zal daar wel de oorzaak van zijn geweest. Maar er was gelukkig nog veel meer moois te zien. Enkele lepel-aars, veel berg-eenden en aalschol- vers, maar te weinig eidereenden. Wel waren er heel veel grutto's, tureluurs en wulpen te zien en ook rosse grutto's, bonte strandlopers en enkele kanoetstrandlopers. Ook veel visdieffjes en zwarte sterns. Verder enkele bontbekplevieren, oeverlopers, steenlopers en een klein

aantal goud- en zilverplevieren. Ondertussen waren de regenvla- gen die ons aanvankelijk wat hin- derden voorlopig verdwenen en de zon kwam soms door. Daarbij een grote blauwe ruimte schep- pend met allerlei kleurnuances van diep azuur blauw, pastel- blauw, een blauwgroene zweem en veel blauwgrijs. Je zou wel de hele dag willen blijven kijken. Maar de grote verrassing moest nog komen. Plotseling werd na- melijk een terekruiter dicht bij de vloedlijn gezien. Die grote blauwe ruimte en die ene terekruiter, daarvoor sta je graag vroeg op! Er waren ook enkele lokale vogelaars aanwezig. De terek-observatie werd door hen onmiddellijk met geschatte

coördinaten en al op het net ge- zet!

Daarna bezochten we op Wie- ringen ook nog het Normerven. Niet veel bijzondere soorten maar wel heel veel vogels. Een groot hoogpolig tapijt van schol- eksters. Sommigen van ons za- gen bij vertrek nog de bruine kiekendief.

De tweede fase van de excursie was de Noordzeekust tussen Pet- ten en Camperduin. Een onder water staand bollenveld met veel kleine mantelmeeuwen met hun tulpengele poten. We speurdén enige tijd naar een vermeend wit- gatje dat uiteindelijk een oever- loper werd. Een bollenveld onder water gezet ziet er beter uit dan droogstaande velden, met al die

Terekruiter, zomer- en winterkleed

Tekening: Arthur Singer

---

schreeuwende kleuren van bloeiende bloembollen. De Putten bij Camperduin is altijd goed voor veel moois. Een duttende lepelaar en een verdwaalde rotgans. Veel bergeenden, kluten, visdieffjes. Verder ook enkele noordse sterns en een groep grote sterns. Of dat niet genoeg was zagen we er nog

een dwergstern, die poseerde tussen al die andere sterns om ons goed het verschil in grootte en snavelkleur te demonstreren. We waren hem dankbaar voor deze educatieve pose. Mooi waren een regenwulp, een kneu in een distel, enkele oeverlopers en een torenvalk, die wij terecht biddend aanschouwden.

Natuurlijk zagen wij gedurende de hele excursie ook veel zilveren kokmeeuwen in alle leeftijdsfasen. Een geweldige excursie geleid door het duo 'B & W', met name: Bertus en Wim. Nota bene: Volledigheid van andere excursieverslagen is geen garantie voor de volledigheid van dit verslag.

Edelherten kunnen straks via een ecologische verbindingzone van de Oostvaardersplassen naar de Veluwe lopen en vice versa, gadegeslagen door natuurliefhebbers uit het almaar groeiende Almere. Onze natuurbrug bij Crailo is bijna gereed en daarom is deze informatie voor het Gooi ook actueel.

Arjen Schreuder

Verbinding natuurgebieden moet woongenot Almere vergroten

Het is een oude klacht: de natuur is versnipperd. Tachtig procent van alle natuurgebieden in Nederland is kleiner dan tien hectare. Het land zou een stuk leefbaarder worden als al die natuurgebieden met elkaar verbonden zouden worden, menen ecologen.

Anderhalf jaar geleden kondigde het kabinet om die reden met enig publicitair vertoon aan dat er zeven robuuste verbindingen zullen worden aangelegd tussen deze natuurgebieden met een oppervlakte van in totaal 27.000 ha. Daarmee krijgen 'mobiele' diersoorten, zoals roerdomp, otter, edelhert en boomarter, een groter leefgebied en worden zij in staat gesteld een genetische uitwisseling aan te gaan met soortgenoten elders in het land. Sindsdien heeft iedere gemeente of landschapsarchitect grootse plannen met ecologische verbindingzones. Tussen nieuwbouwwijk en industrieterrein, tussen winkelcentrum en rijksweg,

tussen kantoortuin en kassencomplex. Maar in de praktijk, zo klagen beheerders, komt er van die ecologische verbindingen weinig terecht. Als er al zo'n zone wordt ingericht, stelt die weinig voor en is bij wijze van spreken net breed genoeg om een boswachter door te laten of bestaat simpelweg uit niet meer dan een sloot. Eerder had de Wageningse hoogleraar Paul Obdam al eens laten weten dat een meerderheid van de bestaande verbindingzones niet alleen te lang en te smal zijn om effect te hebben, maar ook op de verkeerde plekken lagen.

Staatsbosbeheer komt nu met een plan om serieus werk van de verbindingzones te maken. De kersverse directeur van Staatsbosbeheer, Kees Vriesman, presenteerde gisteren bij de Oostvaardersplassen tussen Almere en Lelystad een plan om een strook natuur aan te leggen van twaalf kilometer lang en anderhalve kilometer breed tussen de

Oostvaardersplassen en het Horsterwold bij Zeewolde. Die zone moet migratie mogelijk maken van edelherten, wilde paarden en runderen tussen de Oostvaardersplassen en, uiteindelijk, de Veluwe. Bovendien moet de verbindingzone bijdrage aan het woongenot van alle bewoners van Almere die de stad nog te verstouwen krijgt. Want hoewel de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening nog niet is vastgesteld, wijst veel erop dat Almere een extra groeitaak krijgt en over dertig jaar wel 400.000 tot 500.000 inwoners mag tellen. Het plan van Staatsbosbeheer kost 300 miljoen gulden, zo leert een onderzoek van bureau KPMG. Dat bedrag kan worden verkregen door integratie van verschillende functies in het gebied en door private middelen aan te wenden. Iedere hectare verstedelijking zorgt voor zeven hectare natuur.

Staatsbosbeheer verwacht binnenkort een intentieovereen-

komst te sluiten met gemeenten, provincie Flevoland en waterschappen om te komen tot een publiekprivate samenwerking. De volgende stap is het betrekken van marktpartijen, zoals het Bouwfonds en projectontwikkelaars. Vriesman, die in zijn vorige functie op het ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft meegeschreven aan de Vijfde Nota: 'Er zal de komende jaren een enorme druk op de ruimte ontstaan in dit noordoostelijke deel van de Deltametropool. Wil je een antwoord geven op de claim op die ruimte, dan zul je daarover nu het debat moeten aangaan. Wij willen dat debat aanslingeren.'

De plannen van Staatsbosbeheer gaan uit van het principe dat natuur niet als sluitpost pas aan bod komt nadat alle nieuwbouwhuizen zijn gebouwd, zoals de klacht is bij bijvoorbeeld de Vindex-locatie Leidsche Rijn nabij Utrecht, maar dat het gebied rondom Almere straks als geheel wordt ontwikkeld. Projectontwikkelaars die niet aan de natuur willen meebetalen, krijgen eenvoud-

digweg geen vergunning om te bouwen. De zandwinning voor de huizen kan leiden tot natte natuur in de omgeving of tot noodzakelijke waterberging; de winsten op de uitgifte van grond voor bedrijventerreinen en voor moderne landgoederen moet gestoken worden in het uitkopen van boeren.

Adri de Gelder, regiohoofd van Staatsbosbeheer in Overijssel en Flevoland: 'Er zal minder ruimte voor landbouw zijn. We spelen in op een bestaande ontwikkeling, waarbij vooral grootschalige akkerbouw naar landen in Oost-Europa verhuist. Dat zal niet tot grote weerstanden leiden. In deze omgeving zitten veel boeren die al eerder van elders hierheen waren gekomen. Ze zijn niet erg aan hun grond gebonden. Voor een grote stad is deze grond belangrijker. Bij een grote stad hoort grootse natuur.' Een tocht door de bijna 6.000 hectare grote Oostvaardersplassen leert hoe waardevol een grootschalig natuurgebied is. Het effect op flora en fauna is veel groter dan de som van een aantal versnipperde locaties, legt

ecoloog Frans Vera uit, een van de founding fathers van de Oostvaardersplassen. Vera: 'De kwaliteit van de natuur hangt samen met de schaal. Een gebied als dit heeft een mate van natuurlijkheid die je bijna nergens in Europa nog vindt. Er worden hier veel auto's met buitenlandse kentekenplaten gesignaleerd. De belangstelling van andere landen voor wat zij omschrijven als het Dutch model is groot.'

In de Oostvaardersplassen zwerfen achthonderd edelherten, zeshonderd konikpaarden en zeshonderd heckrunderen. Zij vertonen volgens Staatsbosbeheer gedrag dat bij landbouwvee is verdwenen, zoals het gevecht om merries bij wilde paarden en het groepsgedrag van stieren in de heckrundpopulatie. De grootschaligheid heeft verrassende effecten. Zo zijn de wilde paarden soms getooid met paarse strepen, afkomstig van de poep van spreuwen die zich tegoed hebben gedaan aan vlierbessen en op hun rug insecten pikken.

BRON: NRC van 7 november 2003.

Logo De Korhaan: oud, oubollig of goed?

Logo en huisstijl zijn middelen om te communiceren. Communiceren met de leden maar ook met anderen. Een goed logo in combinatie met een goede huisstijl maakt veel duidelijk, is herkenbaar, kan vertrouwen oproepen, doet professionaliteit vermoeden. Discussie over het logo en de huisstijl roept reacties op. Soms weinig geïnteresseerd, regelmatig belangstellend,

dikwijls emotioneel. Uw bestuur vraagt zich af hoe de leden over het logo en de huisstijl denken. Vindt u het logo en de huisstijl nog van deze tijd? Heeft u ideeën om het logo of de huisstijl te actualiseren? Het bestuur daagt u graag uit om reacties te zenden aan: Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, postbus 1028, 1200 BA Hilversum.

De excursie naar het Lauwersmeergebied van 25 tot 27 april 2003. Terwijl men de knorrende magen vult en even tot rust probeert te komen, wordt de vermoede vogelaar alweer gealarmeerd. Er is een man met witte bef in de buurt!

Gees Brouwer

Vogels kijken in het Lauwersmeergebied

Groningen is een provincie waar ik weinig ben geweest. Onbekend terrein dus en ik was dan ook heel benieuwd wat ik er aan vogels zou gaan zien. Als redelijke beginnening moet ik zeggen, dat door de vele onverwachte waarnemingen mijn kennis in een paar dagen tijd vele wieslagen is gestegen.

Het vaste punt in de excursie was kampeerboerderij 'Camping Lauwerszee' in Vierhuizen, een klein dorpje wat ligt te dromen onder de schaduw van een mooie oude kerk. De Waddenzee ligt bij wijze van spreken naast de deur. Uitgestrekte natte en droge delen rondom het een paar decennia oude 'nieuwe land', zijn tot beschermd natuurgebied verklaard. Je raakt er echt nooit uitgekeken.

In het begin van de vrijdagmiddag zaten drie groepen op de fiets. Ieder naar een ander deel van het gebied. Het weer was goed. De kievitien stapten opgewekt door het land, de zonscheen, de lucht was blauw en de vogels waren druk bezig elkaar het hof te maken. Vogels kijken verveelt nooit. Wij voelden ons prettig gestemd bij de waarneming van 'leuke soortjes' zoals een roodborsttapuit en enkele paapjes.

Een der gebieden die we op zaterdag doorkruisten was het mili-

tair oefenterrein. We fietsten op ons gemak en genoten van de natuur om ons heen. In onze groep was de befljster al eens ter sprake gekomen. Hij was gesignaleerd. Zou het ons ook lukken...? Langzamerhand was ik wel nieuwsgierig geworden naar deze vogel. Ik stelde me een deftige in het zwart geklede heer voor met een blinkend witte bef. Tegen de middag toen onze magen knorden, streken we neer aan de voet van een heuvel om het brood op te eten. Een buizerd cirkelde boven ons. Een paar konijnen dartelden rond en in de verte stond een torenvalk te bidden. Plotseling riep iemand: 'sssstt, befljsters'. Vervolgens zagen we een bijzonder schouwspel. Een groepje befljsters had zich op slechts enige meters bij de heuvel tegenover ons verzameld en stapte actief heuvel op heuvel af. Nu was ik in de gelegenheid eens goed naar deze vogel te kijken. De witte bef gaf het mannetje inderdaad een deftig aanzien. Ik ben blij dat ik de soort zo goed heb gezien.

Een vogel levend zien is toch heel wat anders dan er een plaatje van te bekijken.

Zaterdagavond trokken we met een aantal mensen eropuit om naar de roerdomp te luisteren. Je moet altijd maar afwachten of je de vogel zult horen. We hadden geluk. We hoorden en zagen ook rietzangers en karekieten, in

de verte mompelden wat eenden en ganzen. Soms trilde het wonderlijke gezang van de snor door het riet. De atmosfeer werd steeds stiller, een lichte nevel steeg op. Opeens, daar was het.....: het 'geoemp'!

Onwillekeurig keek ik om me heen of ik soms nog ergens een dwaallichtje zag. Maar nee, alleen het droeve geluid van de roerdomp klonk.

Voldaan keerden we weer terug naar de anderen, die inmiddels wat flessen wijn en andere lekkernijen klaargezet hadden. De avond werd gezellig doorgebracht.

Zondag was al weer de laatste dag. In de ochtend stond er nog een tocht naar het plassengebied op het programma. Daar zagen we de twee soorten grutto's en een reeks andere steltlopers waaronder regenwulpen, zwarte ruiters, groenpootruiters, zilverplevieren, bosruiters, witgatjes en bovendien nog een grote zilverreiger.

De ervaren waarnemers onder ons vulden de lange lijst van waarnemingen aan met de volgende 'toppers' van het weekend: temmincks strandloper, zwarte rotgans, parelduiker, rouwkwikstaart, kleine rietgans en wespandief. Opmerkelijk voor hen was de aanwezigheid van de drie soorten kiekendieven: de bruine, de blauwe, en de grauwe.

De sensatie zou compleet zijn geweest als de waargenomen sakervalk een 'echte' was geweest. Helaas de vogel droeg een riempje om zijn poot en moest ontsnapt zijn aan het regiem van een valkenier.

Bij elkaar werden 137 verschillende vogelsoorten geteld. Een weekend record volgens sommigen.

Terwijl ik dit stukje schrijf en het weekend weer in mijn gedachten oproep bedenk ik dat ik een

paar rijke dagen heb beleefd. Ik heb vogels teruggezien en nieuwe soorten mogen begroeten. Terecht werd Joke van Velsen voor de zoveelste keer hartelijk dank gebracht voor de bergen werk, die zij opnieuw had verzet.

Uit de veren

Subgroep Avifauna

Dit is de vaste rubriek van het coördinatieteam van de Subgroep Avifauna. Hier vindt u onder andere nieuws en feiten over de diverse werkgroepen, oproepen, onderzoeksvragen en voortgang van de projecten.

Net als in omroepland is het ook in de rubriek 'Uit de Veren' komkommertijd: informatiestromen drogen op en ieders gedachten zijn al bij de geplande vogeltjes van de komende vakantie. Niet dat er niets gebeurt of gebeurd is, verre van dat. Op het moment dat ik dit opschrijf, lopen de inventarisaties Zuid- en Noordpolder te Veen en Cruysbergen af. Evenals de bescherming van de weidevogels, gaan de niet-seizoensgebonden Eempolder-tellingen echter onverdroten door. De verschillende zwaluwsoorten zijn evenals de ijsvogel nog druk doende met het voeren van hun jongen. Er moeten nog jonge roofvogels geringd worden en wie veronderstelt dat voor de Telpost een stille periode aanbreekt, komt bedrogen uit: na een korte adempauze start in juli teljaar 17 alweer!

Ook Jelle heeft niet stil gezeten; hij doet nogmaals een oproep om het Roestplaatsenproject van Ransuilen de start te geven die het verdient.

Roestplaatsen van Ransuilen

Al weer enige tijd geleden heb ik aangegeven komende herfst en

winter een onderzoekje te willen doen naar het aantal Ransuilen op roestplaatsen. Ik verzocht julie aan mij door te willen geven de plaatsen in Gooi en Vechtstreek waarvan je weet dat er in het verleden een roestplaats was. Deze oproep leverde twee reacties op van Harry de Rooij en Dick Jonkers. Dat moeten er toch meer zijn!? Daarom nu nogmaals deze vragen:

1. Een ieder die oude of recente roestplaatsen weet van Ransuilen in Gooi en Vechtstreek vraag ik deze aan mij te melden.
2. Noteer zo mogelijk ook aantallen en data.

In het najaar wordt er door de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een lezing georganiseerd over onderzoek aan Ransuilen op roestplaatsen. Beschouw dat als een opwarmertje voor enkele tellingen van Ransuilen in Gooi en Vechtstreek. De bedoeling is namelijk om enkele simultaantellingen te houden in de maanden november, december en januari. Tellingen die dus uitgevoerd gaan worden op alle bekende oude en nieuwe

roestplaatsen. Op die manier kunnen we misschien eens een beeld krijgen van de aantallen in de winter. Hiernaar is in het werkgebied van de vogelwerkgroep nog nooit onderzoek gedaan. De precieze data van de tellingen worden nog bekend gemaakt. Een ieder kan er aan meewerken en zich ter zijner tijd opgeven. Kijk dus jullie dagboeken nog even na op roestplaatsen.

Reacties naar:

Jelle Harder
Oude Amersfoortseweg 56
1213 AE Hilversum
(035) 693 78 58
jelleharder@hetnet.nl

De Turkse tortel

De waarnemingen komen slechts mondjesmaat binnen; iedereen moet toch tijdens het uitlaten van de hond in de wijk of tijdens de dagelijkse gang naar het werk Turkse tortels tegenkomen? Het zijn natuurlijk geen spectaculaire waarnemingen, maar toch ..... dus nogmaals een verzoek aan iedereen om alsnog deze waarnemingen op te sturen aan: Dick Jonkers (d.jonkers@12move.nl) of Rob Kole (rkole@wxs.nl).

Verslagjes Werkgroepen/ Avifaunavergadering

De coördinatoren van de werkgroepen konden ook dit jaar weer een mail of een schrijven tegemoet zien, waarin gevraagd werd om voor 10 augustus een (kort) verslagje van vijf à tien regels te maken van de belangrijkste te melden zaken van de afgelopen periode. Deze verslagjes zullen gebundeld worden en toegevoegd aan de agenda voor de Avifauna-vergadering van dinsdag 9 september 2003. Wie voor

deze vergadering agendapunten wil indienen, kan dat via onderstaand adres doen.

Ganzenwerkgroep

Na een tevergeefse oproep voor een coördinator in de Korhaan van mei 2003 en op het Goois Vogelnet, heeft het coördinatieteam besloten de werkgroep ganzen op te heffen. We zullen het dus moeten doen met waarnemingen van andere werkgroepen zoals de werkgroep eempoldertellingen, met waarne-

mingen vermeld op het vogelnet, of met de telgegevens van Sovon in ons gebied.

Gelukkig gaan deze gegevens niet verloren, dus wie weet als er in de toekomst toch nog een coördinator opstaat .....

Namens het Coördinatieteam subgroep avifauna
Cor de Kruif, secretaris
De Dam 72, 1261 KV, Blaricum
Telefoon: (035) 525 82 99
e-mail:
cor.francisdekruif@wanadoo.nl

Trekvogels tellen op telpost Corversbos

Fred van Klaveren

Werkgroep Trekvogelonderzoek

Waarom eigenlijk al die poeha over trekvogels? Ze zijn er altijd. Het hele jaar door. Elke dag verplaatsen vogels zich over kleine en grote afstanden. Dag en nacht. In de herfst naar overwinteringsgebieden. In het voorjaar naar de broedgebieden. In de winter op de vlucht voor vorst of sneeuw. En in de zomer bij het mislukken van broedsels of als aankondiging van een invasie.

Waarom dan tellen. Waarom een telpost en vele uren bakken of kleumen volgens schema?

Het is goed te weten tot welk ras een trekvogelaar behoort. Het is een vogelkijker die vóór het openen van de voordeur reeds zijn oren heeft gespist op naderende buitengeluiden. Die 's nachts direct wakker is als oeverlopers overvliegen. Die sowieso slecht slaapt in de trektijd, om niets te hoeven missen. Die kraanvogels hoort achter de bomen en erger nog. Die sijzen hoort in gedachten.

Die elk jaar in juli (juni vaak, mei soms) snakt naar de herfst (die

gelukkig elk jaar eerder verschijnt). Naar mezen in de berken, heggenmussen hoog in de lucht. Een boompieper en wespandief in augustus. De spanning loopt zo hoog op dat een trekteller niet meer gewoon vóóruit kan kijken. De mensen in zijn omgeving zijn het gewend: het is weer zover. Het is een aangenaam soort ziekte, een bevlieging liever; een betrekking klinkt nog beter. Want het gaat alleen om trekvogels. Daartoe worden alle vogels die over, bijvoorbeeld, de telpost Corversbos vliegen, geteld. Trekvogel of geen trekvogel. Want eigenlijk is dit voor zo'n gast niet van belang. Een trekvogelkijker wil altijd trekvogels zien. Dus worden ook plaatselijke vogels, die er niets aan kunnen doen, tot trekvogel gebombardeerd.

Even terug naar de basis. Laten we die ziekte als gegeven beschouwen. Wat kunnen we er dan nog voor positiefs uit halen. Nou je kunt er nog meer mensen

bij 'betrekken'. Vandaar. Je kunt per soort, per kwartier, per standaardweek, per teljaar, per windrichting, per percentage zon, per teller (...) allerlei lijsten maken. Grafieken, overzichten. Rapporten en boeken.

Dat is leuk, zinvol en toch betrekkelijk. Want vrijwel elk jaar kijken dezelfde ganzen naar die gasten beneden op die akker; dezelfde vinken die wortelgeschoten eikels op dat pad.

Na inmiddels zestien jaar (!) tellen op telpost Corversbos weten we véél meer over aantallen vogels over het Corversbos en het Gooi. Onze avifauna was al na twee tel-jaren aan een tweede druk toe. Records worden gebroken. Nieuwe soorten gespot. Aantallen komen op tafel, die landelijk gezien opzien baren. Inmiddels weten we dus dat het zin heeft gehad. Bovenal weten we dat het nog steeds leuk is. En dat dat het aller-belangrijkste is! Dat trekvogels het laatste restje oergevoel in de vogelende mens weten los te weken. En dat dat

oergevoel gelijk staat aan emotie en het tegelijk mens en dier-zijn. En dat is het leukste met z'n tweeën en nog leuker met nog meer. Daarom is een aantal vaste teldata vastgesteld voor 2003. Op deze data wordt bij goed tot redelijk weer geteld van een half uur vóór tot minimaal twee uur na zonsopgang. Op de akkers van het Corversbos, tussen Gooilust ('s-Graveland) en Corversbos (Hilversum) staan de tellers te loeren in de lucht. Dit jaar dus voor het zestiende jaar. Daarom op 4 oktober een lange teldag, tijdens de World-Birdwatch 2003, met koek en zopie, extra teluren tot aan zonsondergang, info en een hoop plezier. Want dat is alles waar het om draait.

Wat komt er zeker nog aan, aan trekvogels welteverstaan? Half juli gaan de gierzwaluwen er vandoor, maar we weten dat er al velen zijn vertrokken. Ook dat is het lot van de treksteller. In augustus altijd kans op wespendif, ortolaan en visarend. Eind september begint de trek van zomer-

Tellingen 2003

Vaste dagen

juli	augustus	september	oktober	november
19-7	2-8	13-9	4-10***	8-11
26-7	16-8	27-9	11-10	22-11
	30-8		18-10	
			25-10	

Reserve dagen (als de telling op vaste dagen vervalt; overige data mogen ook)

juli	augustus	september	oktober	november
-	9-8	6-9	-	1-11
	23-8	20-9		15-11
	29-11			

***) World-Birdwatch op 4 oktober van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Gedurende deze dag worden over de hele wereld trekvogels geteld. Dit evenement is georganiseerd door Vogelbescherming Nederland.

vogels af te lopen. Allerlei insecteneters nemen de wijk, als zwaluwen, boompiepers en kwikstaarten. De eerste wintervogels dienen zich aan. Vinken mondjesmaat, graspiepers, sijzen, rietgorzen. In oktober, met name rond 18 oktober op goede dagen, 100-en vinken, leeuweriken en lijsters. Als het helder weer is aalscholwers en ganzen. Als het wat warmer is in de middag roofvogels en de laatste zwaluwen. Maar ook blijft er kans op pijlstaarten, roodpootvalk, wulp, boomleeuwerik, grote gele kwikstaart en geelgors. In november

gaan wij nog even door (zie data). Dan de echte wintergasten als kleine zwaan en ganzen, kramsvogel, keep en barmsijs. Zin in trek? Luister, loer en leer met ons mee. Kom naar de tel-post Corversbos. Voor de lekkere trek!

Als je vragen hebt bel of mail: Fred van Klaveren, telefoon 06-55825195 of f.vanklaveren@natuurmonumenten.nl. Ook kun je kijken en vragen stellen via de website van deze werkgroep: <http://www.corversbos.tk>.

Van de redactie

Sinds Wim Duurland afscheid nam als redactielid is er nog niet op alle punten goede vervanging gevonden. De vorige Korhaan kwam dan ook te laat bij de leden thuis, hoewel diverse vakanties daarbij ook een rol speelden. Bij het samenstellen van nummer drie deden zich wederom problemen voor. Nu was er op de deadline (15 juni) nauwelijks kopij. Langzamerhand druppelde er wat binnen, maar het was niet genoeg voor een compleet nummer. Het gevolg hiervan is: een samengevoegd nummer drie en vier. De redactieleden zijn naast hun werkzaamheden voor de Korhaan ook met duizenden andere taken belast. Er is behoefte aan verster-

king. Dus wie voelt ervoor een taak(je) over te nemen? Graag een telefoontje of mailtje naar de redactie. Het hoeft niet altijd veel tijd te kosten, bijvoorbeeld: zoeken van artikelen, lezen van de drukproef, redigeren van artikelen, aanleggen van een digitaal plaatjesarchief, maken van een literatuurlijst, mogelijk komt de opmaaktaak binnenkort vrij enz. Verder wil de redactie een dringend beroep doen op de schrijvers van stukjes. De deadline wordt zelden gehaald. Erg tijdrovend en demotiverend voor de redactie om achter stukjes aan te bellen of te mailen. In de laatste Korhaan stond bij het artikel van Hanneke Sevink

per abuis de foto van een buizerd afgebeeld, in plaats van een havik. Het was als havik van het web gehaald en niet alle redactieleden zijn even goed in het herkennen van roofvogels, dat blijkt maar weer. Excuus aan Hanneke. Ook de kwaliteit van het plaatje viel tegen, terwijl het bij de drukproef aardig oogde. Het scannen van foto's gaat beter. Graag wil de redactie een voorraadje hiervan aanleggen. Dus als leden een scherpe foto hebben gemaakt, graag eentje extra afdrukken voor het Korhaanarchief of deze scannen op 600 dpi en sturen naar de beeldredactie: w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl

---

Bonte vliegenvangers slagen er niet in zich goed aan te passen aan het warmer wordende klimaat in Nederland en gaan in aantal achteruit. De vogels missen een cruciale 'insectenpiek', doordat het voorjaar eerder begint als gevolg van de temperatuurstijging. Vliegenvangers die pas laat gaan broeden, krijgen zo minder nakomelingen. Dat schrijven twee Nederlandse ecologen in het Britse tijdschrift Nature.

Warmte schadelijk voor vogel

Marcel Visser van het Nederlands Instituut voor Ecologisch Onderzoek in Heteren en Christiaan Both van de Rijksuniversiteit Groningen presenteren in het artikel de resultaten van een twintig jaar lange studie naar de bonte vliegenvangers in het Nationaal Park De Hoge Veluwe. De vogels broeden er in nestkasten en zijn allemaal individueel bekend bij de onderzoekers. Sinds 1980, het begin van de studie, is de gemiddelde temperatuur in Nederland in de periode van 16 april tot en met 15 mei met drie graden gestegen. Daardoor komt de natuur sneller op gang. De bomen lopen eerder uit en in reactie daarop zijn ook de insecten vroeger. Vliegenvangers kunnen alleen jongen grootbrengen wanneer er veel insecten zijn.

Visser: 'Het probleem is dat deze trekvogels op een vaste tijd uit Afrika naar ons land komen om te broeden. De vogels hebben zich aangepast, ze broeden nu gemiddeld tien dagen eerder dan in 1980, maar dat is niet genoeg. Waar ze vroeger ruim twee weken de tijd hadden om aan te sterken, moeten ze nu na krap een week al gaan broeden om genoeg vliegen te kunnen vangen. De vogels bepalen het moment van vertrek uit Afrika waarschijnlijk aan de hand van de daglengte of via hun eigen lichaamsritme. Met het verschoven seizoen in hun broedgebied houden ze dan geen rekening: in de tropen is daar ook niets van te merken.'

Het vroeg intredende voorjaar brengt ook met zich mee dat

niet-trekkende vogelsoorten, zoals koolmezen en pimpelmezen, steeds vaker de beste nestplekken al hebben bezet als de vliegenvanger arriveert. Tussen de vogels ontstaan soms hevige gevechten om nestkastjes waardoor er ieder jaar tientallen slachtoffers vallen.

'We vermoeden dat bonte vliegenvangers niet de enige vogels zijn die dit overkomt', zegt Visser. 'Ook andere lange-afstandvliegers zoals boerenzwaluwen gaan de laatste tijd opvallend in aantal achteruit. Het is echter heel moeilijk te achterhalen of dat dezelfde oorzaak heeft, omdat we vrijwel geen enkele trekvogelsoort zo in detail kennen als de bonte vliegenvanger.'

BRON: NRC van 17 mei 2003.

Vogelbescherming komt met een nieuwe service: vogelzang als beltoon. 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid', schreef Herman Gorter in zijn gedicht 'Mei' uit 1889. Het lijkt wel of hij een voorspelling deed over de groeiende markt voor beltonen voor mobiele telefoontjes.

Paul Steenhuis

Beschermende vogelbeltonen

Mobile fun is big business: steeds meer bedrijfjes bieden vooral op internet mogelijkheden aan om extra plezier aan je mobiele telefoon te beleven. Met beltonen gebaseerd op muziek uit de hitparade, met teksten en

plaatjes die je elkaar kan toesturen via het telefoonbeeldscherm (logo's), met imitatoren die als een Amerikaanse president je antwoordapparaattekst inspreken. Beroemde Nederlanders lenen ook hun stem voor sommige

gesproken boodschappen. Alles is op het web te koop, tot de geïmiteerde stem van wijlen Pim Fortuyn toe, die bijvoorbeeld 'At your service' roept. Vooral jongeren tot een jaar of 35 zijn in die mobile fun geïnte-

resseerd zegt Carla van Lomwel, woordvoerder van KPN Mobile. 'Die vinden het cool.'

Voor de minder hitgevoelige mobiele bellers wordt de mogelijkheid op mobile fun nu ook groot. Want, zaterdag 18 mei 2003, begon de Vogelbescherming met een nieuwe service. De zanggeluiden van 45 vogelsoorten kunnen op betrekkelijk eenvoudige manier als beltoon voor een mobiele (Nokia) telefoon worden gedownload vanaf hun website, www.vogelbescherming.nl. Van de € 1,15 die een beltoon bestellen kost, gaat € 0,15 naar een vogelbeschermingsproject.

Natuurgetrouw geluid

Nu zijn er op internet al verschillende vogelbeltonen te bestellen, Bijvoorbeeld bij KPN, maar die zijn allemaal van mindere kwaliteit, volgens Martijn Overbeeke van de Vogelbescherming in Zeist. 'Dat komt omdat wij een betere geluidsleverancier hebben gevonden', zegt hij. Het idee voor deze vogelzang-beltonen komt uit Finland, het land waar Nokia vandaan komt, en waar veel mobiele telefonie-techniek ontwikkeld wordt. Overbeeke: 'Er is een Fin die een technische methode bedacht heeft om vogelgeluiden zo natuurgetrouw mogelijk via de mobiele telefoon te laten klinken. Er zijn wel andere pogingen gedaan, maar dan klonk het vogelgeluid te veel als een gewone ringtone, als een computermelodietje.'

Een Fins bedrijf produceert sindsdien deze vogelbeltonen. Het zijn computergestuurde geluiden, gebaseerd op echt in de natuur opgenomen vogelgeluiden.

Via de internationale vogelbeschermingsorganisatie, BirdLife, is de Vogelbescherming Nederland in contact gekomen met de vogelbeltonenproducent. Andere

BirdLife-partners, zoals de Britse vogelbescherming, zijn al met groot succes begonnen met het aanbieden van vogelbeltonen, die van hetzelfde Finse bedrijf komen. De Britse vogelbeltonen zijn in Nederland niet op de telefoon te krijgen, maar wel via de website te beluisteren (<http://www.rspb.co.uk>).

Sommige van die vogelgeluiden klinken erg geloofwaardig als mobiel oproepsignaal, zoals de koolmees, de tjiftjaf en de stormmeeuw. Maar andere, zoals de merel en de nachtegaal, klinken nog wat 'blikkerig'. Met de introductie van de vogelbeltoon in Nederland hoopt de Vogelbescherming een breder publiek aan te spreken. En bij te dragen aan vogelbeschermingsprojecten.

Mussen en vinken

Vogelbescherming heeft zelf een lijst met 45 vogels samengesteld die in aanmerking komen voor de mobiele telefoon. Daar staan typisch 'Nederlandse' vogels op, zoals de Kievit en de grutto, maar ook zangvogels zoals de zanglijster, de merel en de huismus. 'Ja, de mus wordt ook tot de zangvogels gerekend, net als de vink', legt Overbeeke uit. 'Wij geven cd's uit met echte zangvogelgeluiden, waarbij bioloog Nico de Haan korte uitleg geeft. Daar kun je alle bekende zangvogels op horen, zoals verschillende soorten mussen, vinken, maar ook kraaien en Vlaamse gaaien.'

Maar het gekras van zangvogels als kraaien en gaaien komen voorlopig niet voor op het beltonenlijstje van de Nederlandse Vogelbescherming. Wel de krijzende geluiden van de ruigpootbuiserd en de zeearend, of het Woody Woodpecker-achtige geluid van de groene specht. 'Voor een deel bieden wij dezelfde vogelgeluiden aan als de Britse vogelbescherming', vertelt

Overbeeke. 'Die zitten standaard in het pakket dat de Finse vogelbeltoon producent aanbiedt.' Maar er zijn natuurlijk ook vogels die hier min of meer typisch voor Nederland zijn, en die moeten speciaal voor Nederland aangeemaakt worden.

Het gaat om zo'n zeven vogels, die nog niet meteen op de lijst op de website staan. Het gaat ondermeer om de wielewaal, bekend uit het wandellied 'Kom mee naar buiten allemaal, dan zoeken wij de wiehieielewaal [...] Dudeljóho klinkt zijn lied, dudeljóho klinkt zijn lied, dudeljóho en anders niet.' Ook de grote karekiet, het winterkoninkje en de havik moeten nog speciaal voor Nederlandse bellers aangemaakt worden. 'En de koekoek. Het verbaasde ons dat die niet in het standaardaanbod zat. Die is zo bekend, en z'n zanggeluid wordt ook al voor ander huiselijk gebruik aangewend, de klok. Zonder koekoek vonden we het aanbod niet compleet.'

BRON: NRC

S.O.S.

Wij, vogels, raken ons eiland kwijt door de vele vegetatie! Kom ons snel helpen om die te verwijderen. Zoals u al in de Gooi en Eemlander heeft kunnen lezen, gaat het helemaal niet goed met het vogeileiland bij de pier bij de haven van Huizen. Omdat daar zwarte grond is opgebracht, ontwikkelt zich een dichte vegetatie. Voor soorten als sterns verdwijnt daarmee de broedgelegenheid. De tijd dringt. Aanmelden bij Nol van der Helm, telefoon (035) 524 36 37.

Bertus van den Brink

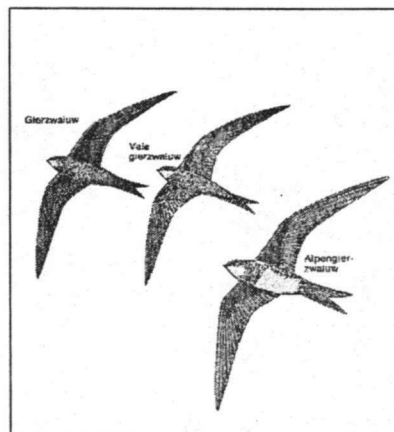
Spreeuw zoekt ruzie met Gierzwaluw

Het is half april en de spreeuwen bij ons huis zijn volop bezig om hun nesten te bouwen. Als sneeuwvlokken dwarrelen stukken isolatiemateriaal vanuit de spouwmuur voor ons raam langs de tuin in: een bij ons jaarlijks terugkerend fenomeen. Ook nestelen er een aantal jaren achtereenvolgend twee paartjes gierzwaluwen hoog in de nok onder de dakpannen. "Onze huismussen" gebruiken de kunstnesten die bestemd zijn voor huiszwaluwen onder aan de dakgoot.

Op een avond, begin juni, scheuren er in hoge snelheid en onder luid gekrijs, kleine groepjes gierzwaluwen langs onze gevel. Ik zette een luie stoel neer met uitzicht op de nestholten en observeerde tot zonsondergang het volgende:

Op het uiterste hoekje van de dakgoot zat een spreeuw opgewonden bewegingen te maken. Als het was een uil, draaide hij z'n kop zenuwachtig ver links- en

rechtsom en zakte steeds door zijn poten om ieder moment op te zullen vliegen. Het groepje gierzwaluwen scheerde weer langs ons hoekhuis en één van de vogels zonderde zich af om tegen de zijgevel, verder klauterend, zijn nest te kunnen bereiken. Als een speer, vloog de spreeuw op de gierzwaluw af, zodat deze zich met schrik van de muur liet vallen en op de wiken ging. De spreeuw vloog met een behoorlijke snelheid een flink stuk achter de zwaluw aan en kwam even daarna weer terug op zijn uitvalpost. De drang van deze spreeuw om binnen zijn territorium geen andere vogels toe te laten was zo groot dat dit proces zich meerdere keren herhaalde. Inmiddels begon het al aardig te schemeren en het groepje loste zich langzaam op tot er nog maar drie vogels rond vlogen. Eén daarvan streek neer tegen muur.

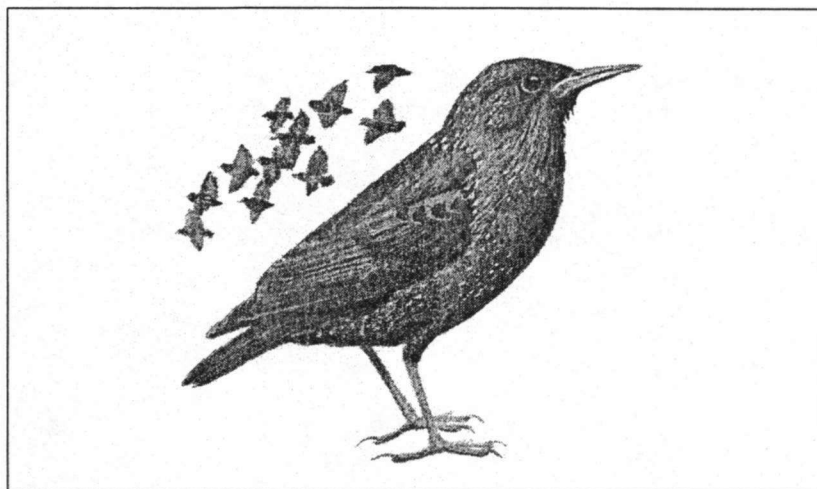

Gierzwaluwen

Tekening: Manfred Pffor

Fel, en met een snelle uitval lukte het de spreeuw dit keer de gierzwaluw te pakken te nemen. POK... klonk het geluid van de botsing en beide vogels vielen krijgend enkele meters omlaag. Voordat de diertjes op het schuurdak dreigde te vallen was het de gierzwaluw gelukt zich los te rukken en vloog in paniek weg om die avond niet meer terug te keren. Nog enkele minuten bleef de spreeuw op de punt van de dakgoot zitten en kroop daarna toen het donker werd weg onder de dakpannen.

In die zelfde week zaten er regelmatig wat jonge spreeuwen in de tuin op de broodkruimels welke bestemd zijn voor onze huismussen. Daarom besloot ik weer eens een avond te gaan posten; en jawel, alsof dit nooit gebeurd was, de gierzwaluwen hebben hun nesten weer in bezit genomen en zo konden wij deze "hete" zomer weer volop genieten van deze bijzondere vogels.

Spreeuw

Tekening: Arthur Springer

Programma

Omdat het in bepaalde gevallen mogelijk is dat er veranderingen doorgevoerd zijn, raden wij u aan steeds de meest recente Korhaan te raadplegen (voor de juiste tijden en vertrekplaatsen e.d.)

Donderdag 25 september: Lezing door de heer Marc Argeloo met als onderwerp de Maleo's van Sulawesi. De heer Argeloo is zelfstandig ecooloog en heeft op verzoek van BirdLife Indonesië en Vogelbescherming Nederland een onderzoek gedaan onder de hamerhoenen op Sulawesi. Deze vogels behoren tot de familie van grootpoot-hoenders. De buitengewoon grote eieren worden niet door het vrouwtje uitgebroed maar worden gelegd in door vulkanisme, zonnewarmte of compostering verwarmde grond. De eieren zijn zeer geliefd bij de lokale bevolking, die in de broedtijd dan ook naarstig op zoek gaat naar deze lekkernij. Deze bezigheid vormt dan ook een grote bedreiging voor de populatie. Tijdens zijn onderzoek ontmoette Argeloo in de wildernis goudzoekers, rotankappers en vleermuisvangers. De bijzonder rijke avifauna van Indonesië staat borg voor beelden van mooie uitheemse vogels. De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg – hoek Diependaalselaan. Aanvang: 20.00 uur.

Vrijdag 26 tot en met zondag 28 september: Najaarsweekend Lauwersmeer. Dit is een kampeerweekend. Er wordt gebruik gemaakt van de accommodatie van camping 'Lauwerszee' te Vierhuizen. Wanneer u niet beschikt over een tent of een caravan, dan is er mogelijkheid aanwezig om te logeren in de kampeerboerderij (maximaal 40 personen). De excursies vertrekken op vrijdag om 12.00 uur, zodat u in de ochtend voldoende gelegenheid heeft om te reizen en uw tent op te zetten. Het weekend eindigt zondag aan het einde van de middag. Fietsen zijn voor u gehuurd en vrijdagavond is er soep en zaterdag en zondag wordt voor eten en drinken gezorgd.

Zaterdag 4 oktober: World-Birdwatch. Van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang worden gedurende deze dag over de hele wereld trekvogels geteld. Dit evenement is georganiseerd door Vogelbescherming Nederland. Uiteraard is onze Telpost Corversbos ook die dag weer actief! (Zie de webpagina's van de vogelwerkgroep voor meer informatie over de trektelactiviteiten in het Corversbos. De groep is ook op veel andere zaterdag actief op het vaste telpunt.)

Zondag 12 oktober: Ochtend wandelexcursie naar een nieuw natuurontwikkelingsgebied nabij Nijkerk 'Delta Schuitenbeek' o.l.v. Rob Kole en Piet Spoorenberg. Het gebied begint ten oosten van de sluis tussen het Eemmeer en het Nijkerkernauw en loopt door tot aan het Stand Nulde. Vertrek om 8.00 uur vanaf NS-station Bussum-Zuid.

Zaterdag 25 oktober: Auto en wandelexcursie door de Eempolders o.l.v. Piet Spoorenberg en Wery Hegge. Vertrek om 9.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Rabobank en het nieuwe gemeentehuis van Eemnes.

Donderdag 30 oktober: Lezing door de heer Gerlof de Roos met als onderwerp de Falklandeilanden. Dr. Gerlof de Roos is als bioloog verbonden aan de Wageningen Universiteit en heeft een onderzoek gedaan onder de steltlopers van de Falkland-eilanden. Speciale aandacht is hierbij besteed aan de bonte scholekster en aan de zwarte scholekster. Naast deze twee 'pieten' komen vooral Noord-Amerikaanse steltlopers aan bod. In het gevarieerde aanbod van beelden is er ook aandacht voor andere dieren en planten. De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg – hoek Diependaalselaan. Aanvang: 20.00 uur.

Zondag 9 november: Ochtend wandelexcursie 's Gravelandse landgoederen o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 8.30 uur van de ingang van Gooilust (Zuidereinde, 's-Graveland).

Zaterdag 22 november: Ochtend wandelexcursie Ankeveen o.l.v. Johan van Galen Last. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de R.-K.-kerk van Ankeveen.

Donderdag 27 november: Lezing door de heer Ed Opperman met als onderwerp Vogeltrek over Eilat. De heer Opperman als inspecteur werkzaam bij de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming. Naast deze ongetwijfeld boeiende werkkkring heeft hij nog een andere interessante bezigheid, namelijk als reisleider bij Eco Tours. Uit dien hoofde heeft hij reeds vele malen het overvliegende vliegvolk met kijker en telelens bespied. Wat importantie met betrekking tot de vogeltrek betreft kan Eilat op één lijn gezet worden met Gibraltar en Istanboel. Imposante roofvogeltrek met onder andere roofvogels zoals steppearend en steppebuizerd uit de moeilijke tapuitenfamilie onder andere de witkruintapuit en de woestijntapuit. Daarnaast komen nog vele andere soorten aan bod die we hier zelden of nooit tegenkomen. De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg – hoek Diependaalselaan. Aanvang: 20.00 uur.

Zondag 14 december: Auto dagexcursie in de Flevopolders o.l.v. Jan Bos en Wim le Clercq. Vertrek om 8.00 uur vanaf NS-station Bussum-Zuid. Brood en drinken voor de hele dag meenemen.

2004

Zondag 11 januari: Ochtend wandelexcursie in de Loenderveense plassen en Amsterdamse waterleidingplassen o.l.v. Adrie Vermeule en Piet Spoorberg. Vertrek om 9.00 uur vanaf het NS-station Bussum-Zuid. U kunt ook om 9.30 uur, aanwezig zijn bij de ingang van de Amsterdamse Waterleidingsplassen.

Zondag 1 februari: Ochtend wandelexcursie in de Hilversumse Bovenmeent o.l.v. Yolande Bosman en Fred van Klaveren. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats aan het einde van de Verlengde Fortlaan in Bussum.

Zaterdag 14 februari: Auto dagexcursie naar plan Tureluur (Schouwen, Zeeland)

Zondag 7 maart: Ochtend wandelexcursie naar de Stulp en het Pluismeer

Vrijdag 2 tot zondag 4 april: Voorjaarsweekeinde op Vlieland. We vertrekken vrijdagochtend om 9.00 uur met de boot vanaf Harlingen en keren zondag aan het einde van de middag om 16.45 uur met de boot terug. Op het eiland zijn fietsen voor u gehuurd. Deelnemers krijgen één à twee weken voor aanvang nadere informatie thuisgestuurd.

Zaterdag 24 april: Ochtend wandel excursie langs de Gooimeerkust en de pier van Huizen.

Zaterdag 8 mei: Auto dagexcursie naar Ooijpolders, Millingerwaard e.o. (bij Nijmegen)

Vrijdag 14 mei: Avond fietsexcursie naar Hilversumse Bovenmeent en omgeving

Zondag 25 juli: Auto dagexcursie naar Noord Holland (Petten, Hondsbosse Zeewering, inundatievelden)

Vrijdag 1 tot zondag 3 oktober: Najaarsweekend op Vlieland. Zet deze alvast in uw agenda!

Excursies binnen ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies buiten ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf NS-station Bussum-Zuid. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie binnen ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u bijvoorbeeld niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan). Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden.

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden. De bij iedere excursie vermelde deelnamebedragen dienen te allen tijde volledig te worden betaald, dit ongeacht de vraag of volledig aan het programma wordt deelgenomen. Ook indien men van bij de prijs inbegrepen zaken geen gebruik maakt, is het volledige bedrag verschuldigd. Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden naast de reeds gemaakte kosten tevens administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald, dit afhankelijk van de reeds gemaakte kosten en de in rekening te brengen administratiekosten

Voor de goede orde wijzen wij erop dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de vogelwerkgroep. U wordt dringend verzocht naar deze excursies géén kleine kinderen en géén honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Rob Kole

De lijst van tijdschriften en de vermelde artikelen zijn een selectie.

Argus, De Faunabescherming, 28 (2), juli 2003:

Open brief Vogelpest. (Dierenarts J. van Bers spreekt zijn afkeuring uit over gedrag collega's.)

De Raaf. (Een eerste deel van een serie artikelen over problemen en resultaten bij herintroducties.)

Boomblad, Alterra Research Instituut voor de Groene Ruimte, 15 (2), april 2003:

Atlas kwetsbare gebieden laat milieuproblemen zien (Over de herstructurering van de melkveehouderij.)

Eidereenden (Resultaten van vliegtuigtellingen in 2002.)

Broedvogels van het Oosterpark in de 20^e eeuw, De Gierzwaluw, Vogelwerkgroep Amsterdam, 41 (1), juni 2003:

Een 'special' van de Amsterdamse vogelwerkgroep met onder andere:

Eerste helft van de 20^e eeuw

Tweede helft van de 20^e eeuw

Honderd jaar broedvogels (dodaars, blauwe reiger, eenden, ganzen en zwanen, roofvogels, waterhoen en meerkoet, duiven, halsbandparkiet, uilen, grote bonte specht, gierzwaluw en zangvogels)

Checklist van het Oosterpark

de Grauwe Gans, Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland', 19 (2) juli 2003:

Vogeltrek IJmeerdijk najaar 2002

Big Day 2003 (een zeven jaar oud record sneuvelt)

Tuinwaarnemingen winter 2002-2003

Bijzondere soorten sterns in Flevoland

De Kerkuil in zuidelijk Flevoland 2002

De Korhaan, Natuurpunt Noorderkempen, België, 31 (2), april 2003:

Natuurpunt Noorderkempen ... Gierzwaluwenwerkgroep

PTT en Meeuwen

Vogelwaarnemingen in de winter

De Korhaan, Natuurpunt Noorderkempen, België, 31 (3), april 2003:

PTT en duiven

Maken kragen de man? (over de balts van o.a. korhaan en kempiaan)

De Merel

de Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, 46 (2), april 2003:

Week 16: je zult hem maar gemist hebben! (Graspieters verbrijzelen records, menig trekteller verbaasd door influx

van miljoenen exemplaren van deze soort.)

Najaarstrek in 2002 over telpost Noordhout (deel 2) (Over roodstaarten, tapuiten, lijsters, goudhanen, mezen en nog veel meer. Enkele krenten uit de pap waren: grote zilvreigers, een zwarte ooievaar, zeearend en notenkrakers.)

Kleinste Jager (kenmerken, determinatie en voorkomen in het binnenland) Polderresten tussen Kanaal en Vecht **de Kruisbek, Vogelwacht Utrecht**, 46 (2), april 2003:

Zeldzame broedvogels en kolonievogels in 2001

De lokale trekdagen van afdeling Amersfoort

Unieke vogels waargenomen door afdeling Vechtplassen

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, 21 (112), mei 2003:

Viering van het 20-jarig bestaan

Gierzwaluwenproject

Verassende vogeltocht door de Verenigde Staten

Olieduikers (Over slachtoffers olie-lozingen op zee.)

Pierewaaien bij IJmuiden

Over hoe Amsterdamse sperwers een heel eigen leven leiden

De Tringiaan, Vogelwerkgroep

Schagen en omstreken, 26 (2), april 2003:

Alledaagse vogels, deel 96: Rosse

Grutto (*Limosa lapponica*)

Stookolieslachtoffertellingen

Broedvogels van het Kooibosch en

Luttickduin

Midwintertelling watervogels

De Tringiaan, Vogelwerkgroep

Schagen en omstreken, 26 (3), juni 2003:

Alledaagse vogels, deel 97: Fitis

(*Phylloscopus trochilus*)

Voedsel ransuil en kerkuil

Vroeg of laat (1): Smienten in de zomer

Vogelkijkdag bij Putten 13 april 2003

Verslag broedvogels van het Zwanenwater 2002

Succesvolle Tringialeden (Naar aanleiding van een prijsuitreiking aan Otto W.

Zijlstra, alweer een 'Tringiaan', die in

2003 in de prijzen viel bij de jaarlijkse

Jaap Taapken Vogelfotoparade.)

Huiszwaluwenonderzoek 2002

De Wijde Blik, Stichting Milieutijdschrift, 17 (4), mei 2003:

Dit is een afscheid van een eigenzinnig tijdschrift dat zeventien jaar lang dapper, strijdvaardig, maar ook zeer informatief op de bres gestaan heeft in de strijd tegen de verloedering en afbraak van de natuurlijke rijkdommen van het Gooi en omgeving. De redactie stopt. Het blad zal niet meer verschijnen, maar de redacteurs zullen onvermoeibaar op de bres blijven staan. Zie <http://www.dewijdeblik.org> over deze ontwikkelingen.

In dit laatste nummer onder andere:

Leny Reddingius, verkocht aan de

Gooise natuur (Portret van een betrokken en bevoegen milieuactiviste en

bestrijdster van de jacht.)

Werkzaamheden rond de Oude Haven

in Hilversum

Vogels in en bij poldersloten

Dutch Birding, 25 (3), 2003:

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon (over herkenning roodpootvalk en amoeroodpootvalk)

Blauwstaarten op Vlieland in oktober

1999 en op Schiermonnikoog in November 2001

Aasgier bij Epen in mei 2001

Notes on ecology and behaviour of

House Crows at Hoek van Holland (gedrag van huiskraaien)

Ficedula, Twentse Vogelwerkgroep, 32 (1), maart 2003:

Najaarstrek in Twente 2002

Jaarverslag Vogelringstation Overdinkel 2001

Ficedula, Twentse Vogelwerkgroep, 32 (2), juni 2003:

Midwinterwatervogeltelling Twente 2003

De Swarovski ATS 80 HD

Broedvogelinventarisatie Lonnekerberg 2002

De Losserse Ooievaars

Waarneming Kuifkoekoek op de

Oelemars

Fitis, Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, 39 (1) 2003:

Terugkeer van de Oeverzwaluw als broedvogel

Vinken, waar komen ze vandaan en

waar gaan ze heen?

De Kakerori of Rarotonga Vliegenvanger

De Geelvlugelara's van Elswout en

wijde omgeving

Aantal broedpaar van meeuwen en

sterns in de IJmond in 2001 en 2002

Mongoolse Pieper nieuw voor Zuid-Kennemerland
Zeetrekellingen in Bloemendaal aan Zee 2002
Zomerfenologie 2002
Zeldzame broedvogels in Zuid-Kennemerland
Fitis, Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, 39 (2) 2003:
Overwinterende Slechtvalken in de Haarlemmermeer in de winter van 2001/02 (observatie, individuele herkenning, fysiologie, jachttechniek en prooikeuze)
Jonge Bosuilen vroeg in de veren
Zeearend, flexibele vliegende deur
Opvallend hoog aantal vangsten Graspiepers op VRS Cornelis van Lennep in april 2003

het Vogeljaar, 51 (2):
Enige resultaten van ruim veertig jaar onderzoek naar de Kolgans *Anser albifrons* in Nederland
Geografische variatie bij ganzen. Deel 3
De West-Siberische Taigagans of Johansens Gans *Anser fabalis johanseni*
Juryrapport Jaap Taapken Vogelfotoparade 2002
Vierkenstreken. Professor dr. K.H. Voous
het Vogeljaar, 51 (3):
De Lammegier *Gypaetus barbatus* in de Spaanse Pyreneeën
De steenkraaien van Europa (Over alpenkouw en alpenkraai.)
Kraaiachtigen in Midden-Zeeuws-Vlaanderen

IJsselmeerberichten, Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer, nummer 1, april 2003.

Knipselkrant, De Faunabescherming, nummer 1, 2003:
Ruimere mogelijkheden voor doden vossen in Drenthe
Werkgroep wil opvang roeken op grotere locaties
Onderzoek jacht op grauwe ganzen
Knipselkrant, De Faunabescherming, nummer 2, 2003:
Wildbeheerseenheden zijn gewoon jagersverenigingen
Aangifte tegen kokkelvissers
Vogelbescherming wil ook Veerse Meer onder Europese natuurregels
Gruttoboeren maaien minder
Boeren reiken grutto de helpende hand
Kievitseieren rapen is taboe (in provincie Overijssel)
Aaisykje in Akkrum
Verbod jacht op vossen stuit op veel onbegrip
Buizerd, sperwer en valk rukken op in grote steden

Landschap Noord-Holland, Landschap Noord-Holland en PWN, nummer 2, juni 2003:

Het jaar van de grutto
Droge voeten in natte natuur (Over gevolgen en maatregelen in verband met wateroverlast in de provincie.)
Aantal kanoetstrandlopers alarmerend laag
In de duinen tellen alle vogels mee (Ervaringen en bijzondere waarnemingen in de duinen die PWN beheert.)

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard', 34 (1), voorjaar 2003:
Vogelwerkgroep Kolonievogels (Over de zwarte stern)
Oproep vogel van het jaar (steenuil)
Weidevogelgroep Alblasserwaard

Limosa 75 (3), 2002:
Het Broeden van het Vuurgoudhaantje *Regulus ignicapillus* in Nederland
Broedende Vuurgoudhanen *Regulus ignicapillus* in Nederland: hoe het verder ging
Nachtzwaluwen *Caprimulgus europaeus* on der de rook van Antwerpen
Kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland in 1999
Onderzoek over Zwarte Sterns
Limosa 76 (1), 2003:
Eerste broedgeval van Oehoe *Bubo bubo* in de Achterhoek
Scholekster *Haematopus ostralegus* in Friesland in 1966-2000
Broedgeval van Roodhalsgans *Podiceps grisegena* op het Groote Meer in 2002
Studiedag over achteruitgang scholieksters
Canadese ganzen met Duitse kleureringen

Meerkoet, Natuurvereniging Wierhaven, nummer 1, 2003:
Flora en faunawet
Huiszwaluw inventarisatie 2002
Jaarverslag ringonderzoek De Voorboezem en bij gemaal Leemans
Meerkoet, Natuurvereniging Wierhaven, nummer 2, 2003:
Vuurgoudhaantjes in 2002-2003
Inventarisatie van broedvogels
BMP Stroe
Jan van gent in het werkgebied van Wierhaven
De Rode en de Zwarte Wouw op Wieringen en in de Wieringermeer
Tien leuke ring terugmeldingen

Mens en Natuur, IVN, 54 (2), zomer 2003

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, 27 (4), april 2003:
Steeds meer vleermuizen (Over de opmars van deze dieren. Sommige soorten verdubbelden hun aantal.
De jager bejaagd (Gretige provincies verklaarden de vossenjacht heropend. Hoewel de rechter Drenthe terugfloot,

zal de vos op de lange duur geen baat hebben van die uitspraak.)
Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, 27 (5), mei 2003:
Een land vol pijpestro (Ammoniak is één van de grootste bedreigingen van de natuur)
Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, 27 (6), juni 2003:
Leidt vogelpest tot landbouwhervorming?
De Nederlandse pluimveehouderij

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg. 34, februari 2003:
Klimaat onder vuur (gevolgen veranderingen klimaat)
Het wordt warmer, maar vooral veel natter (kans op meer moerasvegetaties en bijzondere soorten als kraanvogels)
Nieuwkoopse Plassen: van dikke veenbult tot waterrijk natuurgebied

NatuurNabij, IVN Eemland, 31 (2), mei 2003:
In memoriam Roel Postema (Een weidevogelbeschermers in hart en nieren, jarenlang onvermoeibaar actief in het Eemland, overleed onverwachts op 23 april 2003.)
Wandeling in Korte Duinen
In Friesland (over 'aaisykje' en achtergrond van enkele Friese vogelnamen)

Nieuwsbrief Stichting Vogelasiel 'Het Gooi', nummer 17, april 2003:
Bijzondere gasten: houtsnip, watersnip en bokje
Vogels uitgelicht
Gaan vogelasielen verdwijnen? (Dreigende sluitingen door negatieve opstelling van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.)

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht 'de Alblasserwaard', 34(2), zomer 2003:
Alblasserwaardse Big Day 2003 (Verslag van de 19-uur lange vogelwedstrijd.)
Weidevogelgroep (Een terugblik op veldwerk in 2003.)

Politie Dier en Milieu, Politie Dieren- en Milieubescherming, nummer 2, juni 2003:
Is de vos een 'bedreigende' diersoort aan het worden?
Amerikaanse vogelkiers of 'bospest'
Laagvliegend vliegtuigje verstoort vogelrustgebied! (Een ULV-piloot aangehouden omdat hij te laag vloog in Maas-Rijmondgebied.)
Eksters slachtoffer van kappen en vangen
Nederlandse natuur van dag tot dag op internet te volgen (Natuurkalender te vinden op <http://www.natuurkalender.nl>.)

Sovon Nieuws, Sovon Vogelonderzoek Nederland, jrg. 16, mei 2003:

Afname Eider, Scholekster en Kanoet in de Waddenzee: zoeken naar parallellen Tellen in de Waddenzee belangrijker dan ooit
Groeiend netwerk trektelposten
Grauwe Kiekendief: eigen sticker en webpagina (<http://www.grauwekiekendief.nl>)
Zeër matig jaar voor de Huiszwaluw (Na kleine opleving in 2000 werd 2002 een jaar van kommer en kweil.)
Vliegende start monitoring Steenuil

De Takkeling, Werkgroep Roofvogels Nederland, 11 (2), 2003:
Inventariseren en controleren van broedende roofvogels in de berm
Kunstnesten voor Zeearend *Haliaeetus albicilla* en Visarend *Pandion haliaeetus* in de IJsselmonding en de Oostvaardersplassen
Grauwe Kiekendieven *Circus pygargus* in Nederland in 2002
Onderzoek naar overwinterende Torenvalken *Falco tinnunculus* en Buizerds *Buteo buteo* in Midden Zeeuws-Vlaanderen: werkwijze en aantallen
De Havik *Accipiter gentilis* als serials killer
Een bijzondere waarneming: Havik te water
Havik *Accipiter gentilis* slaat Meerkoet *Fulica atra* op open water
Havik *Accipiter gentilis* legt superdwergeel, of: leven en dood in een 30-jarig territorium op het voedselarme Planken Wambuis (Veluwe)
Prikkeldraad doodt Havik *Accipiter gentilis*
Sperwer *Accipiter nisus* eet Kleine alk *Alle alle*
Mannetje Sperwer *Accipiter nisus* op bezoek in een Purmerendse achtertuin
Velduil *Asio flammeus* bestolen em merel *Turdus merula* verdrongen
Broedgeval van Boomvalk *Falco subbuteo* in de stad Utrecht
Boomvalken *Falco subbuteo* en Nijlganzen *Alopochen aegyptiacus*, strijdend om oud buizerdnest?

Tussen Duin & Dijk, Stichting Provinciale Organisaties Flora en Fauna (POFF), 2 (1) 2003:
Rol voor Noord-Holland bij Zweeds Dwergganzenproject (De graslanden achter Hondsbosche zeekering zijn vanaf 1995 vaste pleiserplaats voor deze soort, die nog geen tien jaar geleden een bijzondere verschijning in Nederland was.)
In gesprek met Arie Slijkerman (over wilsterflappen).
De Noord-Hollandse graslanden minder in trek bij de Goudplevier (over factoren die van invloed zijn dat er een indruk is dat aantallen afnemen in Noord-Holland)

Tussen Duin & Dijk, Stichting Provinciale Organisaties Flora en Fauna (POFF), 2 (2) 2003:
Broedende IJsvogels in Alkmaar
Weidevogels onder druk (Het gaat niet goed met de weidevogels in ons land. In dit artikel wordt gesproken over de trends in Noord-Holland van de afgelopen tien tot vijftien jaar en over een vergelijking met de rest van Nederland.)

Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13 (4), april 2003:
Variatie keert terug in Nederlandse bossen
Weidevogels én watervogels profiteren van vernatting Eemland
Op de bres voor magische laan in Hilversum (status Rijksgronmonument moet verder vervalt Peerlkamplaan in het Hilversumse Historisch Landschapspark Boomburg voorkomen.)
Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13 (5), mei 2003:
Gezamenlijk plan voor behoud Noord-Hollandse veenweiden
Heide verdwijnt, maar komt ook terug in graascyclus (Heide is niet alleen een product van menselijke ingrepen dat alleen in stand gehouden kan worden door voortdurend beheer. Het is een fase in een graascyclus.)
Meer korhoenders op Sallandse Heuvelrug
Ackerdijkse Plassen, onwaarschijnlijk vogelparadijs onder de rook van Rotterdam
Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13 (6), juni 2003:
Natuurorganisaties wijzen doorspoelen Volkerrak-Zoommeer met zoet water af
Fort Nigtevecht krijgt bezoek van Unesco
Biodiversiteit Mantingerveld neemt toe door Plan Goudplevier
Bewogen geschiedenis van het 'Bos van Blaauw' (Over een biografie van het Corversbos en de buitenplaats Gooilust in 's-Graveland.)

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, 56 (3), april 2003:
Fanse weidevogeljacht intensief (Zorgen over de verlenging van de jacht in dat land. Meer en recente informatie daarover op: <http://www.oncfs.gouv.fr>.)
Nog eenmaal de Kempphaan en Kwartel in Wyldlannen
Vos en Zwarte Kraai in Fryslân
Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, 56 (4), juni 2003:
Grutto *Limosa limosa*
Nog even de Paarse Strandloper
Beschermingsplan voor zwarte stern
Beschermingsplan voor de patrijs
Onze kleine marterachtigen: hermelijn, wezel en bunzing
Kildeer Plevier
De Grauwe Gans

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, 16 (2), 2003:
Een themanummer over de grutto met onder andere aandacht voor de toekomst van de soort, het belang van extensief beheer voor behoud van de soort, het project Nederland gruttoland en de vrijwillige weidevogelbescherming.
Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, 16 (3), 2003:
Themanummer over moerasvogels met onder andere:
Zonder water geen moerasvogels
Waterberging en moerasvogelbescherming: een verstandshuwelijk
Oostvaardersplassen gebaat bij extra waterdynamiek
Het Jaar van de Roerdomp: luisteren door heel het land
Voormalig Oostblok schatkamer voor moerasvogels
Herstelplan moet waterriet en grote karekiet in Reeuwijk redden
De puzzel van de krooneend is nog niet compleet

Vogels, Vogelbescherming Nederland, 23 (134) april/mei 2003:
Veel aandacht voor de grutto en het project Nederland-Gruttoland.
Zware nachtegaal zingt het langst (Zwaargewichten bij de nachtegaal succesvoller?)
Keuze nestplaats is een meerjarenplan (Wetenschappelijk gezeul met jonge vogels in Zweden levert informatie op over keuze nestplaats van de withalsvliegenvanger.)
Dan liever de boom in (Over de verschillende technieken en strategieën bij de nestbouw.)
De grutto kan het winnen van de cyclomaaier (Over de lotgevallen van een cultuurvolger, waarvan de broedpopulatie in Nederland terugviel van 120.000 paren tot nog slechts 45.000 paren. Er zijn hier en daar nog optimistische natuurbeschermers die kansen zien voor overleving van de soort, maar volgens een boer zullen de grutto's zich dan wel moeten gaan aanpassen.)
Een oase van vogelsucces tussen asfalt, beton en industrierook (Pronkende kemphanen, broedende ijsvogels en de allereerste vliegvlugge smientjongen van heel het land in Vogelreservaat Ackerdijkse Plassen.)

Vrienden van het Gooi, nummer 2, 2003:
Werkers in het groen: De greenkeeper (Over beheer en natuurwaarden van de Hilversumse golfbaan. Helaas geen openbaar terrein, want er huizen wel vijftig vogelsoorten.)
Aangepaste structuurvisie Naarden aanvaard, maar waar wordt nu gebouwd? De beschermde schootsvelden van Naarden (Over bescherming van de schootsvelden bij de vesting.)

De Korhaan, Jrg.37, Nr.3/4

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

F H BAKELS	SINGEL 108	1402 NX	BUSSUM	035	6917268
MW I BAKKER	TOP NAEFFLAAN 9	1403 EV	BUSSUM	035	6936107
C A VAN DEN BERG	VAN HOGENDORPLAAN 57	1272 GE	HUIZEN	035	5267859
P BLONK	VLINDERMEENT 96	1218 CX	HILVERSUM	035	6922431
MW M J M KOSTER	GROEST 75-30	1211 EA	HILVERSUM	035	6245197
R T ROHDE	PROF. DE JONGSTRAAT 3	1221 HX	HILVERSUM	035	6422629
MW H SCHOLTZ	REE 2	1273 GS	HUIZEN	035	5268440
C A TEIJGELER	OOGHOUT 1	1251 ZC	LAREN	035	6223080
P WELLING	SINT JANSLAAN 23A	1402 LM	BUSSUM		

Adreswijzigingen

G G VAN DE BUNT	TWEEDE SCHINKELSTR. 17	1075 TP	AMSTERDAM	020	5785905
J P VAN EIJDEN	BRINKLAAN 135 C	1404 GC	BUSSUM	035	6910746
P HILHORST	SIMONSVEEN 55	3755 JP	EEMNES	035	5318252
MW G M JONKMAN	TWEEDE SCHINKELSTR. 17	1075 TP	AMSTERDAM	020	5785905
P H J VD KRABBE	TORENLAAN 30	1251 HK	LAREN	035	5312675
J M LUCHIES	FRANS FENNISHOF 26	1244 RK	ANKEVEEN	035	6281133
MW H VAN DE PLOEG	GORTELSEWEG 73	8166 JR	EMST	0578	660455
E H VAN STIGT THANS	MACKAYWARE 30	8014 RW	ZWOLLE	038	4543991
MW N VAN STIGT THANS - VAN DIJK	MACKAYWARE 30	8014 RW	ZWOLLE	038	4543991
F A VD VALK	VELDWEG 18	1359 JH	ALMERE	036	5215263

Bedankt

MW T BAK	LIJSTERBESLAAN 46	1231 XX	LOOSDRECHT	035	5828229
MW VD BERG	DE NOORD 30	1261 MN	BLARICUM	035	5255116
MW J M EITJES	FRANCISCUSWEG 55	1216 RX	HILVERSUM	035	6231925
O ENDTZ	HENDRIK VALKENBURGLN 6	1251 ZJ	LAREN NH	035	5384749
P HAM	DE NOORD 30	1261 MN	BLARICUM	035	5255116
MW H J JORRITSMA-BREGMAN	J GERADTSWEG 50	1222 PW	HILVERSUM	035	6857431
MW M C VAN KRAAIJ-VAN ECK	STACHOUWERWEG 24	1261 HW	BLARICUM	035	5387116
T PELS	P DE HOOGHLAAN 3	1394 GJ	NEDERHORST DEN BERG0294		253371

Uitgeschreven na 2 jaar contributieachterstand

J M BLESSING	SCHUTTERSWEWEG 113	1217 PX	HILVERSUM	035	6232582
G VAN DER KUIP	DR.J.P.THIJSSELAAN 34	3571 GR	UTRECHT	030	2313172
MW E VISSER	QUELLYNSTRAAT 138-H	1073 XM	AMSTERDAM	020	6647537

Veldwaarnemingen

Samenstelling: Engbert van Oort

KLEINE ZILVERREIGER
20-05-03 1 ex. Maatpolder, Eemnes.
D. JONKERS/C.VAN LINGEN

GROTE ZILVERREIGER
07-02-03 3 exx. Hilversumse Bovenmeent. D.JONKERS/M.DE GRAAF

PURPERREIGER
29-05-03 1 ex. Oud-Naarden, Naarden
V.R.S. HET GOOI

OOIEVAAR
23-03-03 1 ex. H'sumse Bovenmeent op thermiek. S. ZELDENRUST
15-04-03 3 exx. Bosberg, Hilversum op thermiek. H. de ROOY
17-05-03 1 ex. Maatpolder, Eemnes. F. LANGENKAMP

28-05-03 4 exx. Hilverbeek, 's-Graveland/Bantam, Bussum/Trompenberg, Hilversum. H. de ROOY

LEPELAAR
12-04-03 1 ex. Oud Naarden, Naarden.
D.JONKERS

08-05-03 2 exx. Hilversumsums Wasmeer, na enige tijd wegvliegend in Noordelijke richting.
E.P. KLOMP

24-05-03 1 ex. Overvliegend, Naardemeer. D. JONKERS/M. DE GRAAF

02-06-03 1 ex. Foeragerend, Zuidpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS/P.V.D. LINDEN

03-06-03 1 ex. Foeragerend, Maatpolder, Eemnes. D. JONKERS.

20-06-03 4 exx. Overvliegend, Raboos, Eemnes. D. JONKERS/F. LEURS/E.v. OORT.

ZWARTE ZWAAN
20-05-03 1 ex. Rustend, Eemmeer.
D. JONKERS

BRANDGANS
23-03-03 2 exx. Overvliegend, Hilversumse Bovenmeent, Hilversum. S. ZELDENRUST
20-05-03 9 exx. Overvliegend, Eemmeer. D. JONKERS

WINTERTALING
23-03-03 8 exx. (4 paartjes)
foeragerend, Hilversumse

Bovenmeent. S. ZELDENRUST
12-04-03 6 exx. foeragerend, Laarder Wasmeer. D. KLEIN/E. KLOMP

PIJLSTAART

23-03-03 4 exx. Hilversumse Bovenmeent. S. ZELDENRUST

SLOBEEND

12-04-03 6 exx. (3 paar) Laarder Wasmeer. E.P. KLOMP/D. KLEIN

TAFELEEND

12-04-03 1 ex. Laarder Wasmeer. D. KLEIN/E.P. KLOMP

TOPPEREEND

19-03-03 1 ex. Rustend. Stichtse Brug. C. DE VINK

ROSSE STEKELSTAART

19-03-03 3 exx. Rustend. Stichtse Brug. C. DE VINK

EIDEREEND

04-06-03 2 exx. Gooimeer, Huizen. D. JONKERS/J. ROODHART/J. KUYER

GROTE ZAAGBEK

09-03-03 4 exx. (2 paar) foeragerend, Gracht rondom Vesting Naarden. C. ROSIER

WESPENDEEF

24-05-03 1 ex. Overvliegend, Naardemeer. D. JONKERS

ZWARTE WOUW

18-05-03 1 ex. Overvliegend, Oppad. 's Gravenland. D. JONKERS

RODE WOUW

05-04-03 1 ex. Foeragerend, Zomerdijk bij gemaal in Eemnes. F. LEURS

ZEEAREND

07-02-03 1 ex. Foeragerend, Hilversumse Bovenmeent. D. JONKERS/M. DE GRAAF

BRUINE KIEKENDIEF

13-04-03 1 ex. Overvliegend, hoog overvliegend met volle krop Gooimeer. D. JONKERS

27-04-03 1 ex. Foeragerend. Naardemeent. A.J. BOS

20-06-03 3 exx. overvliegend/foeragerend, Raboes, Eemnes. D. JONKERS/F.LEURS/E.v. OORT

HAVIK

21-04-03 1 ex. Foeragerend, Aertveldse polder, Weesp. D. JONKERS/M. DE GRAAF

20-06-03 1 ex. Overvliegend met prooi, De Kampen, Eemnes richting Aartjesberg. D. JONKERS/F.LEURS/E.v.OORT

VISAREND

22-04-03 1 ex. Gooimeer Oud Naarden. V.R.S. 't Gooi

BOOMVALK

21-04-03 1 ex. Voortdurend jagend boven Schaapskooi Blaricummerheide, Blaricum. G. JASPERS

10-05-03 2 exx. roepend en rondvliegend boven Landgoed Trompenberg, s' Gravenland. E.P. KLOMP.

19-05-03 1 ex. Foeragerend. (territorium) Westerheide. Crailo. P. VOS

25-05-03 1 ex. Gehoord nabij Astma-centrum Heideheuvel te Hilversum. E.P. KLOMP.

29-05-03 1 ex. Oud Naarden. V.R.S. 't GOOI

13-06-03 5 exx. Foeragerend. Westerheide/Zuiderheide, Bussum/Hilversum. P. VOS

SLECHTVALK

07-02-03 1 ex. Foeragerend, Noordpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS

PATRIJS

08-02-03 11 exx. foeragerend tussen de graven op begraafplaats Zuiderhof te Hilversum. E.P. KLOMP

KWARTEL

16-05-03 1 ex. Gehoord Cruysbergen, Bussum. D. JONKERS

WATERRAL

12-04-03 1 ex. Gehoord. Oud Naarden/Gooimeer Naarden. D. JONKERS

SCHOLEKSTER

20-03-03 25 exx. Maatpolder, rustend. S. ZELDENRUST

KLEINE PLEVIER

23-04-03 2 paar, balts, Vuilnisbelt Naarderbos/Muidenberg. D. JONKERS

27-05-03 2 paar, nestvondst, Maatpolder, Eemnes. T. HOLTMAN/G. RIGTER

KIEVIT

20-03-03 100 exx. Rustend, Maatpolder. S. ZELDENRUST

HOUSNIP

21-06-03 2 exx. (Paartje roepend en baltsend overvliegend) Nieuw Loosdrecht. P. VOS

GRUTTO

20-03-03 400 exx. Rustend. Maatpolder. S. ZELDENRUST

REGENWULP

21-04-03 4 exx. Overvliegend. Hinderdam, Nederhorst den Berg. D. JONKERS/M. DE GRAAF

29-04-03 1 ex. Overvliegend. Zuidpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS

BOSRUITER

30-03-03 1 ex. Foeragerend. Zuidpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS

ZWARTKOPMEEUW

23-03-03 1 ex. Overvliegend. Hilversumse Bovenmeent. S. ZELDENRUST

04-06-03 7 paar nestvondst. De Hoef, Eemmeer. J. ROODHART/D. JONKERS/J. KUYER

DWERMEEUW

13-04-03 3 exx. Overvliegend, foeragerend Derde Plas, Loosdrecht. J.W. LE CLERCQ/A. KERKHOF

KOEKOEK

24-05-03 1 ex. Roepend Hoorneboeg, Hilversum. E.P. KLOMP

01-06-03 6 exx. waarvan 2 x vrouw roepend, Oppad/Kromme Rade. Excursie vogelwerkgroep

BOSUIL

29-04-03 2 exx. Ouder en jong naar elkaar roepend. Wijk Hoefijzer, Loenen. E. VAN OORT

RANSUIL

01-05-03 1 ex. Foeragerend. Huizer Eng, Huizen. D. JONKERS

IJSVOGEL

20-05-03 1 ex. Foeragerend. Noordpolder te Veld. C. VAN LINGEN

DRAAIHALS

28-04-03 1 ex. Rustend. Bikbergen. M. DOORVELD

GROENE SPECHT

12-12-02 1 ex. Overvliegend. Randweg Bussum. C. ROSSIER

06-04-03 1 ex. Overvliegend. Bantam, Hilversum. E.P. KLOMP.

ZWARTE SPECHT

16-03-03 1 ex. Roepend. Corversbos, Hilversum. E.P. KLOMP.

17-05-03 1 ex. Roepend. Golfclub, Hilversum. D. JONKERS.

30-05-03 2 exx. Man en vrouw naar elkaar roepend, vrouwtje vanuit 't nest. Monnikenberg, Hilversum. D. JONKERS./E. VAN OORT

KLEINE BONTE SPECHT

29-03-03 1 ex. Overvliegend. Oud Naarden. D. JONKERS.

03-04-03 1 ex. Foeragerend. Monnikenberg, Hilversum. E. VAN OORT

29-05-03 1 ex. Ringvangst. Oud Naarden. V.R.S. HET GOOI

GRASPIEPER

25-12-02 10 exx. Opvliegend. Bussummerheide. C. ROSSIER.

WATERPIEPER

07-02-03 2 exx. Foeragerend. Hilversumse Bovenmeent. D. JONKERS/M. DE GRAAF

ROUWKWIKSTAART

22-03-03 1 ex. Foeragerend. Haven van Huizen. D. JONKERS.

NACHTEGAAL

13-05-03 1 ex. Foeragerend. Kromme Rade, Kortenhoef. D. JONKERS.

BLAUWBORST

20-05-03 4 exx. Luid zingend. EEM / Gooiersgracht. D. JONKERS.

ZWARTE ROODSTAART

15-03-03 2 exx. zang. Zuiderheide, Hilversum. J.W. LE CLERCQ.
05-04-03 2 exx. Zang/territorium. Nieuwbouw Boerderij, Zuidpolder te Veld, Eemnes. D. JONKERS.

ROODBORSTTAPUIT

24-05-03 4 exx. Foeragerend. Hoerneboegse Heide, Hilversum. E.P. KLOMP.

22-06-03 1 ex. Foeragerend, territorium. Tafelberg Heide, Blaricum. E. & A.G. VAN OORT

TAPUIT

22-04-03 1 ex. Zuidpolder te Veen, Eemnes. D. JONKERS/F. LEURS.

BEFLIJSTER

22-04-03 1 ex. Overvliegend. De Kampen, Blaricum. D. JONKERS.

KRAMSVOGEL

15-01-03 20 exx. Foeragerend op het weiland bij De Beek, Oud-Valkenveen. C. ROSSIER/G. HEIN.

ZANGLIJSTER

24-05-03 1 ex. Westerheide/Erfgooierstraat, Zang, zit voor het tweede jaar in hetzelfde bosje. RIE TABOIS.

GROTE LIJSTER

15-01-03 2 exx. foeragerend op het weiland bij De Beek, Oud-Valkenveen. C. ROSSIER/G. HEIN.

16-04-03 1 ex. Zang/territorium, Bosje van Six, Blaricum. D. JONKERS.

GROTE KAREKIET

10-05-03 1 ex. Luide zang aan de Nichtevechtse zijde van de Eilandseweg, Nederhorst den Berg, A.J. BOS

SPOTVOGEL

20-05-03 1 ex. Zingend. Raboes, Eemnes. D. JONKERS.

GRASMUS

22-06-03 1 ex. Zingend. Tafelbergheide, Blaricum. E. & A.G. VAN OORT

FLUITER

23-05-03 1 ex. Zang/territorium. Bosje van Six, Blaricum. D. JONKERS.

30-05-03 1 ex. Zang / territorium. Monnikenberg, Hilversum. D. JONKERS/E. VAN OORT.

VUURGODHAANTJE

18-02-03 1 ex. IJzeren Veld, Huizen. D. JONKERS/M. DE GRAAF.

WIELEWAAL

03-05-03 1 ex. Zingend. Monnikenberg, Hilversum. E. VAN OORT.

16-05-03 1 ex. Overvliegend. Cruysbergen, Bussum. D. JONKERS.

KLAPEKSTER

23-02-03 1 ex. Foeragerend. Tafelbergheide, Blaricum. D. JONKERS/M. DE GRAAF.

GRAUWE KLAUWIER

27-05-03 1 ex. Rustend. T Harde, Blaricum. J.OHLRICHS/A.MEULMEESTER.

BONTE KRAAI

09-02-03 1 ex. Foeragerend. Noordpolder te Veld, Eemnes. F. LEURS.

RAAF

09-02-03 2 exx. Foeragerend. Noordpolder te Veld, Eemnes. F. LEURS.

27-04-03 2 exx. Roepend en overvliegend. Blaricummer Eng/

Woensberg, Blaricum. E.P. KLOMP.

15-05-03 2 exx. Overvliegend. De Kampen, Blaricum. D. JONKERS.

KRUISBEK

18-02-03 40 exx. Foeragerend / rustend. IJzeren Veld, Huizen. D. JONKERS/F. LEURS.

WITBANDKRUISBEK

18-02-03 1 ex. Patrijslaan / IJzeren Veld, Huizen. D. JONKERS/F. LEURS.

GOUDVINK

10-06-03 1 ex. Rustend / territorium. Gooise Heemtuin, Blaricum. E. & A.G. VAN OORT

13-06-03 2 exx. Foeragerend. Vechtlust, Loenen. E. VAN OORT.

APPELVINK

15-03-03 1 ex. Balts. Monnikenberg, Hilversum. D. JONKERS/E. VAN OORT.

RIETGORS

08-03-03 22 exx. Foeragerend tussen 18 Ringmussen en 2 Heggenmussen op stoppeld - Boekesteijn, 's Gravenland. C. DE VINK.

NASCHRIFT

Vanaf deze plaats wil ik Peter Vos bedanken voor de vijf jaar dat hij deze rubriek heeft verzorgd. De inzenders van de waarnemingskaartjes: dank voor de ruime keus die ik kreeg toegestuurd.

ENGBERT VAN OORT

Werk aan de winkel bij Nardincland

De werkgroep Nardinclant zet zicht regelmatig actief in om het Gooi mooier te maken. Hulp daarbij is altijd welkom. De groep organiseert werkdagen op de volgende data:

Zaterdag 11 oktober Laagveenbeheer, Flevovoord (Huizen)
Zaterdag 1 november Leemkuilbeheer De Tafelbergheide (Blaricum/Huizen)
Zaterdag 29 november Natuurtechnisch bosbeheer, Naarder Eng (Naarden)

Deze werkdagen beginnen om 9.30 uur en eindigen om 15.30 uur. Voor soep en koffie wordt gezorgd. Neem zelf wel eten mee. Iedere vrijwilliger is verzekerd tegen ongevallen. Meer informatie is te verkrijgen bij het secretariaat van Nardincland (035) 624 00 40 of bij Jan Loggen (035) 693 13 90. Ook kunt u kijken op de website: <http://www.nardinclant.nl>.

GEBASEERD
OP EEN
NIEUWSBERICHT
IN TWEE VANDAAG -

KOR HAAN

- VAN 24 JUNI
J.L. OP NEDERLAND
TWEE - R.S.

Adressenlijst

Postadres VVG: Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Dagelijks bestuur:

Voorzitter	: mr. E.H. van Stigt Thans	Mackayware 30	8014 RW Zwolle	038-4543991
Sekretaris	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Penningmeester	: A.C.A.M. Kerkhof	Luitgardeweg 28	1211 NB Hilversum	035-6286330

Overige bestuursleden:

SG Algemene Zaken	: L.J. Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L. Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: Vacant			
SG Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
SG Excursies	: J.J.M. van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: R. Rense	Eizenlaan 40	1214 KM Hilversum	035-6248716

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugd cursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: C. Joziassse	Horrewaarde 39	1399 HV Muidenberg	0294-263821
Lezingen	: J.W. le Clercq	Van het Hoffstraat 28	1223 EE Hilversum	035-6834456
Promotie en Verkoop	: B. v.d. Brink	Klaver 1	1273 AJ Huizen	035-5258142
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevink	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Word	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: E. van Oort	Kickestein 57	3632 WJ Loenen ¹ / ₄ Vecht	0294-234330
Weidevogelbescherming Eempolders	: G.W. Bieshaar	Zevenenderdrift 16	1251 RC Laren	035-5311002
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekelmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871
St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers	: N. Schram	C. van Renneslaan 22	1403 ES Bussum	035-6933389

<u>Ledenadministratie</u>	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
---------------------------	---------------------	--------------------	--------------------	-------------

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers

Aanvragen via: Chans@worldonline.nl
<http://www.vwg-gooi-oo.nl>
nora.schram@planet.nl

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

Contributie: Voor leden € 16,- (minimaal), huisgenootleden € 6,- (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenken:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften (boven een drempel van waarschijnlijk € 501,36 en tot een maximum van 10% van uw onzuiver inkomen) aftrekbaar op de aangifte voor de inkomstenbelasting. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester worden declaraties voor gemaakte kosten uitsluitend gehonoreerd indien deze uiterlijk 31 december via de coördinator van de betreffende subgroep bij de penningmeester zijn ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas